СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XI. — Олифантъ, Па. Четверъ 5-го Марта 1903. — Число 10.

Що чувати въ свѣтѣ.

Справа будовы Панамского каналу стрѣнула ся ненадѣйно зъ великими перепонами въ конґресѣ Сп. Державъ, себъ-то якразъ тамъ де ихъ нѣхто не сподѣвавъ ся.

Коли дня 19. м. м. предложено въ высшой палатѣ конґресу справу ратифікаціи купна каналу и договору зъ Колюмбією, заявили сенаторы Квей, Морґанъ и кôлькохъ ихъ поплечниковъ, що они є противниками будовы Панамского каналу и за нѣщо въ свѣтѣ въ допустять до потверджемя згаданого договору. Зъ першу мало хто вѣривъ, абы ся погроза була введена въ жите, та вскорѣ показало сь, що противники не жартують. Заразъ таки на другій день почали они обструкцію, себъ-то стали выголошувати довжезнй бесѣды, вносати безлѣчь поправокъ и при помочи розличныхъ парляментарныхъ штучокъ не допускати до дальшихъ нарадъ надъ сею справою. Обструкція продовжала ся черезъ цѣлый минувшій тыждень и дѣйсно зъупинила всю роботу въ конґресѣ. А ту после конституцію Сп. Державъ сесія конґресу мае скôнчити ся сего тыжня и палата мусить еще залагодити кôлька пекучихъ оправъ. Мимо того обструкція продовжае ся безъ кôнця. Наслѣдкомъ сего парляментарна ситуація починае будити поважнй обавы, а въ політичныхъ кругахъ пôповъ переполохъ. Каждый завдае собѣ пытане що въ сего выйде? чого хочуть опозиційнй сенаторы? яку цѣль мае опозиція? задля чого еѣ розпочавъ міліонеръ Морґанъ и его поплечники? чому выступають противъ будовы Панамского каналу тй самй капіталисты, котрй такъ розщибали ся и аґітували за нимъ?

Поступова американьска преса мало вôдповѣдае на тй пытаня, але зъ поданыхъ нею фактôвъ можь догадувати ся, що головну ролю грае ту доляръ, доляръ и ще разъ доляръ. Для нѣкого не є тайною, що коли повставъ проектъ будовы каналу черезъ Истмусъ, про Панаму не було й бесѣды. Очи всѣхъ звертали ся тодѣ на Нікараґву и всѣ говорили про Нікараґваньскій каналъ. Отже въ тôмъ часѣ кинули ся американьскй капіталисты до Нікараґвы и зъ поспѣхомъ почали купувати землю въ тôмъ мѣсци, куда мавъ копати ся каналъ. Мѣжь тыми пôдпріємцями бувъ такожь сенаторъ Морґанъ, Квей и кôлькохъ иньшихъ, що розпочали тепер обструкцію. Пôдпріємцѣ гадали собѣ, що зроблять на тôмъ знаменитый интересъ, а тымъ часомъ перечислили ся. Правительство порѣшило взяти ся до будовы Панамского каналу, а закуплена ними земля въ Нікараґвѣ не мае нынѣ нѣякои вартости. Ось и причина обструкціи. Квей, Морґанъ и прочй пôдпріємцѣ бажають, щобы конґресъ ухваливъ будову каналу черезъ Нікараґву, на чôмъ заробили-бы они міліоны або, щобы чимъ иншимъ надгородивъ имъ понесену втрату. Чижь не доляръ, не жажда зыску, грае ту головну ролю? Доляръ нѣчо бôльше.

Звѣсна акція президента Рузвелта противъ тростôвъ скôнчила ся такъ, що вовкъ ситый и коза цѣла... Низша палата конґресу ухвалила т. зв. антитростову неволю Илкінса, силою якои всѣ тростовичѣ, котрй не придержують ся противътростовыхъ постановъ Шермана, ухваленыхъ передъ кôльканайцятьма роками, будуть потяганй до судовои одвѣчальности. Ся сама новеля забороняе зелѣзничимъ товариствамъ знижати тростамъ цѣну за перевôзъ товарôвъ. Котрй товариства переступлять новый законъ, заплатять вôдъ 1000 до 20.000 долярôвъ кары.

Цѣлый сей законъ дуже гарно обдуманый але, правдою а Богомъ, не приносить народови найменшого хôсна. Тросты и тростовичѣвъ потягають до судовои одвѣчальности вôдъ 10 лѣтъ и не могуть имъ нѣчого вдѣяти, а заборона, выдана для зелѣзничихъ товариствъ, щобы не знижали тростамъ цѣны за перевôзъ товарôвъ, такожь не стоить и нюха тебаки. Вôльша половина тростôвъ мае свои зелѣзницѣ, тому смѣе ся зъ забороны.

Такимъ робомъ президентъ поклавъ на овоимъ: нарôдъ погладявъ попôдъ бороду, а тростамь доказавъ, що не гадае имъ шкодити. Теперь може смѣло надѣяти ся, що буде президентомъ и на другу чергу.

Венезуельске правительство намагае ся всѣма силами подавити ворохобню, котра пôдчасъ нападу европейскихъ державъ закипѣла опять по цѣлôмъ краю. Доси поборовъ президентъ Костро 4 вôддѣлы ворохобниковъ, а противъ найсильнѣйшои арміи ґенерала Полядо, котра числить 4000 вояковъ и розтаборила ся недалеко столицѣ краю, Каракасъ, розпочавъ военну акцію дня 2. с. м. Наколи поведе ся ему розбити и сесю армію, тодѣ буде паномъ ситуаціи.

Вчерашнй телеґрамы донесли, що европейскй державы знову невдоволенй зъ політики през. Кастра. Причиною сего мае бути нове цло на заграничнй товары, котре венезуельске правительство пôдвысшило о 30 процентъ. Нѣмеччина и Анґлія домагають ся знесеня пôдвышки а позаякъ през. Кастро не хоче й чути о тôмъ, го може ще разъ прійти до войны.

Выходило-бъ зъ того, що европейскй розбишаки ажь тодѣ будуть вдоволенй, коли выссуть зъ Венезуелѣ послѣдну каплю крови. Имъ жаль лишати еѣ живою.

Тарасъ Шевченко.

У 42-ГУ РÔЧНИЦЮ СМЕРТИ

Тараса Шевченка.

Надъ Днѣпромъ, середъ степу стоить могила, а на нѣй простый, зелѣзный хрестъ. Изъ далеку видно. Минають еи люде, хрестять ся, молять ся. — Ва й зъ далекихъ сторôнъ заходять сюда, выйдуть на могилу посумують, поплачуть. — Вôдкижь взялась середъ степу отта самотна могила? Чіи кости лежать пôдъ зеленою муравою? Хто се такій спочивае оттутъ надъ могучимъ Днѣпромъ, неначебъ того Днѣпра, та того степу безъ краю, и по смерти боронити хотѣвъ? Спытай малои дитины, усяке ти скаже: се могила найкрасшого сына Украины Руси, тутъ спочивае вѣчнымъ сномъ великій мученикъ за волю — Тарасъ Шевченко.

Уже 42 ій рôкъ минае вôдъ тои злощасной хвилѣ, коли безталанна вôтчина поховала въ сиру землю свою найлѣпшу дитину. А однакъ ще нинѣ мимоволѣ зложишь руки идъ небу та зô стономъ закличешь: Боже! чому, чому забравесь намъ єго такъ скоро?! Въ самôй силѣ, въ самôмъ розцвѣтѣ своихъ думокъ померъ Той, котрый збудивъ Украину до нового житя.

Померъ Тарасъ та не померли тй думки, якй вôнъ розсѣявъ своими письмами. єго здорове зерно упало на податный ґрунтъ, изъ котрого выросло нове поколѣне такихъ рабôвъ, що ярма не хочуть, такихъ невôльниковъ, що свои кайданы розкують силою.

Такъ! вôнъ першій пробивъ дорогу, котрою днесь идуть міліоны, вôнъ першій пробивъ муръ у темнотѣ и впустивъ свѣтло до мрачной душѣ, вѣками гнобленого народу.

Хиба лишь пôдла, брудна душа кацапска не склонить головы передъ духомъ тои мѣры, якъ бувъ нашъ Шевченко.

Хтожь вôнъ бувъ? Чи вартъ вôнъ тои почести, яку му днесь приносить цѣлый украиньско-рускій нарôдъ?

Послухайте братя и самй осудѣть.

Сынъ бѣдного хлопа вже зъ малку показувавъ велику охоту до науки. Родина бѣдна, ще и у крѣпацтвѣ (паньщинѣ), анѣ думати не могла, щобы дати Тарасови освѣту. Лишь завдяки своему талантови до рисованя робивъ ся у свѣтъ, бо панъ дае го самъ у науку до маляра, щобы мôгъ колись заробляти на пана яко маляръ лѣпшій грошѣ. Учить ся Тарасъ малювати, але не мальоване ему въ головѣ, а тота неволя та нужда, яку видить середъ свого народа. Серце му рветь ся, коли бачить богату, родючу землю, а на тыхъ розкôшныхъ нивахъ голодныхъ и босыхъ своихъ братôвъ. Видить вôнъ, якъ на одной сторонѣ неробы панують, а бѣдный робучій нарôдъ изъ голоду гине. И пригадують ся ему тй розказы старыхъ дѣдôвъ за козацтво — Запороже, котре у давнину боронило рускій людъ передъ пявками-панами. Стае му у очехъ гей живый и Хмельницкій и Ґонта и Зелѣзнякъ, тй передовй борцѣ за хлопску правду и волю.

А що чує серцемъ молодець, се списує у вѣршѣ та вôдчитує потайки своимъ пріятелямъ. А тй, якъ лишь першій вѣршь почули, змѣркували, що грѣхъ дати пропадати такому таланту. Творять складку, пускають Шевченкôвъ образъ на льотерію и выкуповують его изъ крѣпацтва.

Й ставъ Тарасъ вôльнымъ — та не на довго. Въ злуцѣ изъ другими товаришами засновуе брацтво Кирила и Методія, котре мае таку думку, щобы усѣхъ Славянъ злучити у одну вольну родину. Товариство є тайне, але находить ся пôдлый зрадникъ, що выдае усѣхъ братчиковъ въ руки московскои поліціи. Шевченка замыкають въ тюрму до Петро-Павловскои крѣпости, а вôдтакъ вôддають его до арештанцкихъ, салдацкихъ ротъ за Ураль. Кôлька роковъ мучить ся оттутъ Тарасъ въ великôй тузѣ за рôднымъ краемъ та рôдными людьми.

Врештѣ приходить уласкавлене. Царь помилувавъ Шевченка, але вже тодѣ, якъ Тарасъ страгивъ цѣлковито свое здоровле. Вертае вôнъ назадъ на Украину, але вже слабый, немôчный. Арештъ и вôйскова служба пôдôрвали єму здоровле и вôнъ въ недовзѣ умирае, маючи заледви сорокъ кôлька лѣтъ.

Ну, та й щожь — скажете — чи то оденъ чоловѣкъ бѣдуе та молодо вмирае? — Правда ваша, богато є бѣдныхъ на свѣтѣ, але вôнъ мучивъ ся не за свою, а за народну долю й волю. Притôмъ, хоть Русь мучениками богата, але жаденъ зъ нихъ не лишивъ по собѣ такого слѣду, якъ Шевченко.

Шевченкова заслуга и славаось въ чѣмъ: Вôнъ змалювавъ въ прекрасныхъ вѣршахъ чорну, страшну долю бѣдного, робучого люду и показавъ, де є народа вороги. Вôнъ показавъ, що той погордженый хлопъ має таке саме серце и душу, якъ и люде просвѣченй. Вôнъ, самъ хлопъ, показавъ, що хлопы не худобою, але людьми та що имъ людскй права належать ся.

Зъ другого боку вôнъ обôзвавъ ся и до своихъ братôвъ хлопôвъ. Вôнъ вказавъ имъ дорогу, якъ дôйти до добра. Вôнъ показавъ имъ минувшину, Хмельниччину и Гайдамаччину, де хлопъ силою вôдпиравъ кривду панôвъ, — „Розкуйте ся, братайте ся!“ оттакій покликъ пустивъ Шевченко на Украинѣ. Взывавъ всѣхъ до згоды и любови, а освѣченымъ Русинамъ казавъ не гордити, а любити своихъ меншихъ братôвъ.

Шевченко бачивъ ясно, черезъ свою любовь до батькôвщины, хто є ворогомъ, хто є причиною недолѣ Украины Руси. Вôнъ изъ серця ненавидѣвъ царôвъ та царскихъ посѣпакъ панôвъ та жидôвъ та казавъ, що тогды довѣрва буде гараздъ на Украинѣ, коли тамъ не буде нѣ жида нѣ пана.

Сердешно ненавидѣвъ вôнъ той царскій урядъ, тыхъ верховухъ Москалѣвъ, котрй зрадою знищили и богацтво и свободу нашого рôдного краю. У своихъ письмахъ выявляе вôнъ усѣ тй злочины московскихъ опришкôвъ.

Заразомъ перестерѣгае Шевченко насъ Русинôвъ передъ тою нашою податливостею, зъ якою мы пристаемо до всякого чужого народу, а цураемо ся и покидаемо свое рôдне.

Вôнъ то уконець заинтересовавъ усѣ освѣченй народы судьбою нашои батькôвщины и показавъ, що мы, Русины були тымъ муромъ, якій оборонивъ Европу вôдъ турецко-татарского ярма. Якъ чудесно Шевченко писавъ не треба говорити тому, хто его читавъ, а доказомъ красоты его думокъ най буде се, що его поезіѣ є перетолкованй на всѣ свѣтовй мовы, нѣмецке, французке, шведке, польске, италійске и анґлицке.

Зъ того бачите, якъ великимъ Тарасъ, коли чужй народы хотѣли мати его письма на своѣй бесѣдѣ.

Шевченко єсть проте наша слава и гордôсть. Нѣякій поетъ другого народу не писавъ зъ такою любовію и силою про недолю хлопôвъ та робôтниковъ, якъ Вôнъ. Вôнъ самъ добре покушавъ смаку того хлопского житя ажь до смерти, бо до самого кôнця свого житя не переставъ бути хлопомъ, а навѣть не скидавъ своеи хлопскои одежѣ, а ходивъ оттакъ, якъ го видите на образку, въ хлопскôмъ кожусѣ та шапцѣ.

Братя! мѣсяць мартъ то рôчниця его смерти. У тôмъ мѣсяци скрôзь у старôмъ краю обходять святочно память великого ґенія Руси, Тараса. А мы, на вольнôй землици маемо лишитись по заду?! Мы вольнй, пошануймо Того, котрый за волю стоявъ. Нехай знають и другй народы, що мы любимо свободу и до неи доросли! А доказомъ сего буде, скоро и мы постараемось, де лишь можна, чи то концертами чи въ якій иншій спосôбъ звеличати память великого Покôйника.

А найлѣпшимъ звеличенемъ Шевченка буде се, коли завсѣгды будемо стояти при тôмъ прапорѣ, що Вôнъ.

Працюймо зъ усѣхъ силъ, щобы:

У своѣй хатѣ
Була своя правда
И сила и воля

Н. С.

Привидъ.

Оповѣдане Болеслава Пруса.

(Конець.)

— Не маю горячоп воды анѣ румянку... — шепнула женщина.

— Въ такôмъ разѣ потрудѣть ся, панѣ, до сторожа, вôнъ улекшить намъ сю справу, а я тымчасомъ огляну дитину.

— Страшный станъ!... Правда, Пане?...

— Для матери — такъ, для лѣкаря — нѣ. Пригадую горячій румянокъ.

— Женщина выбѣгла зъ кôмнаты, а фельчеръ отворивъ у тôй хвили невеличку скриночку, що принѣсъ изъ собою и почавъ выймати зъ нього инструменты, перевязки, а врештѣ бутлю воды.

— Пане, — сказавъ докторъ до старця. — Операція конечна и заразъ зробимо еи...

— Не зачекаете на доньку?...

— Не думаю, абы еи присутнôсть помогла намъ.

Фельчеръ запаливъ лямпочку зъ рефлекторомъ и рефракторомъ, кинувъ на столикъ колдру, зложену въ кôлькоро, на неи подушки, а на подушку положивъ обережно ледви живу дитину. Бачучи те, старый упавъ на свою нуждену постѣль и плачучи, завинувъ голову пальтомъ. Тымчасомъ його донька збѣгла на долину до сторожа, просячи несмѣло, чи не мôгъ бы позичити горячого румянку — заручуючи словомъ, що скоро сынокъ выздоровіе, вона заразъ возьметь ся до роботы и сплатить усѣ довги, а найперше те, що йому винна, сторожеви. Яке одначе было здиоване, коли сторожъ здôймивъ передъ нею шапку, попросивъ, абы зъ ласки своеи сѣла и заявивъ, що зробить усе безинтересовно для неи, бо панъ докторъ сказавъ, що ихъ довги въ склепику и чиншъ за мешкане будуть уже завтра заплачені. Оповѣдаючи те, сторожъ роздувъ у англійскôй кухонцѣ огонь и заваривъ воду швидше, нѣжь його жѣнка принесла зъ аптики румянку. Доставши горячій румянокъ, понесла його бѣдна мати на гору. Але серце деревѣло еи на гадку, що теперь власне чекае на неи найтяжша проба. Була вже буцѣмъ здецидована на операцію, але въ рѣшучôй хвили почула, що опускае еи вôдвага... Що зробить коли докторъ скаже, що операція конечна?.. Будуть рѣзати въ еи очахъ... Боже милостивый!...

Станула на порозѣ и переляканымъ зоромъ оббѣгла кôмнату. Фельчеръ мывъ при кухонцѣ руки, докторъ оглядавъ щось при дуже яснôй лямпцѣ, еи батько сидѣвъ на ложку и усмѣхавъ ся бездумно... А на другôмъ ложку лежавъ Ясьо. Намѣстъ червоного мавъ блѣденьке лице и обандажовану шію, але не кидавъ ся, выглядавъ спокôйнѣйше, а попередъ усего — не вôддыхавъ такъ страшно, якъ передъ еи выходомъ.

— Уже не буде треба нѣякои операціи, вôдозвавъ ся докторъ. — Невеликій розрѣзъ зробленый и маю надѣю, що дитина буде здорова.

Женщина слухала ошоломлена, не довѣрюючи власнымъ ухамъ.

— Мôй помôчникъ — говоривъ дальше докторъ — лишить ся ту черезъ нôчь и вôнъ буде робити перевязки, а не вы, панѣ. Колибъ трафило ся щожь важне, про що сумнѣваю ся, то вôнъ повѣдомить мене. А завтра, панѣ, перенесете ся зъ батькомъ и дитиною до лѣчницѣ. Всѣ потребуете выгоды и вôдпочинку, якихъ у тôмъ помешканю не можна мати.

— Мы не маемо на лѣчницю!... — шепнула женщина трѣвожно, наближаючи ся на пальцяхъ до дитины.

— Будете паньство мати и — все заплатите самі зъ власныхъ зарôбкôвъ, якъ вы, панѣ, такъ и вашъ батько.

Сказавши те, докторъ вдягъ пальто, засунувъ шапку на голову и выйшовъ швидко зъ покою. Але на сходахъ задержавъ його хтось. То бувъ старый. Уклякъ передъ лѣкаремъ и зъ плачемъ поцѣлувавъ його въ руку.

VI.

Черській вертавъ майже весело до дому. Протягомъ годины трафило ся йому кôлька незвычайныхъ выпадкôвъ, изъ якихъ, на скôлько мôгъ осудити, выйшовъ коли не побѣдоносно, то що найменше бездоганно.

Коли дивный выпадокъ изъ ґравюрою бувъ галюцинаціею, то докторови однаково не грозило въ нѣякому разѣ божевôльство. Бо скоро анѣ на хвилю не стративъ свѣдомости та притомности, але пôднѣсъ ся ще на высшій щебель морального розвою — то се не може бути признакомъ божевôльства. А коли щезнене постати Христа було „знакомъ", то и въ такому разѣ не повинно бы вже йому грозити нѣщо. Адже выповнивъ приказъ, роблячи добре тымъ, що його покривдили...

Поминувши одначе такъ оправдане фільософоване, докторъ дознававъ щоразъ бôльшого неспокою въ мѣру того, якъ наближавъ ся до свойого помешканя. А коли постать Христа зникла зъ ґравюры, зникла направду, зникла невôдкличьно, то... що тодѣ?... Ту страшну ґравюру треба буде сховати передъ жѣнкою, що вважала еи одною зъ найдорожшихъ реліквій, треба буде сховати передъ Казьомъ, що кождого дня, рано и въ вечѣръ, вôдмовлявъ передъ нею свои коротки молитвы... А въ такôмъ разѣ Христосъ зникъ бы не лише для нього, але и для тыхъ, котрыхъ найбôльше любить!...

Докторъ отворивъ дверѣ свойого передпокою, вôддавъ пальто слузѣ и зôбравши цѣлу вôдвагу, рѣшучимъ крокомъ увôйшовъ до кабінета. Въ тôй хвили здавало ся йому що йде напроти чогось страшнѣйшого вôдъ самои смерти, що грае буцѣмъ у цѣтъ и лишку, о спасене и прокляте. Бо поминувши всякі теоріи и фільософічні системы, чи не заслугувавъ бы на назву проклятого той чоловѣкъ, изъ якого дому усунувъ ся такъ нечуванымъ способомъ Христосъ?

Докторъ пôдôйшовъ до стола, вôдкинувъ горячковымъ рухомъ папери, що лежали на ґравюрѣ и глянувъ...

На скалѣ покрытôй цвѣтами сидѣвъ Христосъ и глядѣвъ на чесного недовѣрка мудрыми и сумными очима, въ якихъ жарѣли тайны безконечности.

Отже Вôнъ знову тутъ, знову дивить ся, отже не вырѣкаеть ся його дому и не перестане зливати щедрого благословеньства на його добру жѣнку и на невинну голову дитины.

Зъ польського переклавъ Володимиръ Гнатюкъ.

Дописи.

ЛИСТЪ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

„Опозиція" руськихъ пословъ.

Въ попереднôмъ листѣ подавъ я докладнѣйшій образъ безголовя, яке пануе теперь въ австрѣйськôмъ парляментѣ, — теперь додамъ лишь кôлька слôвъ про найновѣйші факты. Обструкцію, якъ згадано, вели лише дрôбнѣйші чеськй партіи, и тому она не могла довго тревати, бо прямо забракло людей до говореня. Крôмъ того була ще й иньша перешкода. Доки обструкціоністамъ выстарчило давнѣйшихъ наглыхъ внесень, доти вони могли еще держати ся; коли-жь ті внесеня вычерпались и треба було въ обструкційныхъ цѣляхъ ставити нові, забракло имъ пôдписôвъ, бо число ихъ не выстарчае для пôдпертя наглого внесеня. Коли-бъ чеськихъ обструкціоністôвъ були пôдперли послы зъ иньшихъ партій, то правительство було-бъ еще трохи покрутилось, але послы всѣхъ иньшихъ партій безъ выѣмку показали ся чемными ц. к. дѣточками, які не хотять причиняти батькови-правительству клопотôвъ, но. и обструкція урвала ся. По нынѣшный день принято въ першôмъ читаню и вôдôслано до комісіи правительственне предложене о рекрутахъ, а теперь парляментъ „працюе" надъ цукровымъ пытанемъ. Въ сподѣванôмъ полагодженю сильно пошкодить цукровому промыслови Галичины и Буковины.

На сѣмъ мѣсци выпадае сказати кôлька слôвъ про становище руськихъ пословъ. Чеські послы-обструкціонисты хотѣли черезъ обструкцію недопустити до ухваленя предложеня о рекрутахъ, котре, домагаючись покликаня тысячѣвъ „резервістôвъ" до службы, звалюе новый тягаръ на народні плечѣ, що й такъ уже ажь занадто гнуть ся вôдъ всякихъ державныхъ та краевыхъ тягарôвъ. А що ихъ, якъ згадано, для обструкціи за-мало, то вони звернули ся до пословъ зъ иньшихъ партій о пôдмогу, не поминаючи при тôмъ и руського опозиційного клюбу. Однакъ руські опозиційні послы вôдмовили своеи помочи, руководячи ся тою думкою, що предложене о рекрутахъ мусить перейти, якъ не въ наслѣдокъ ухвалы парляменту, то при помочи § 14-го, я въ такôмъ разѣ вже лучше, абы його ухваливъ парляментъ, при якôй на годѣ можна буде його въ де-чôмъ поправити. Отсе рѣшене руськихъ „опозиційныхъ" пословъ не выдержуе найменьшои критики. Коли такъ розумувати, то руські послы повинні перестати загаломъ вести опозицію, бо-жь те, що парляментъ мае ухвалити, ухвалюеть ся звичайно мимо того, що вони голосують противъ! А сподѣвати ся, що въ парляментѣ можна буде поправити предложене о рекрутахъ, значить: дурити и самыхъ себе и другихъ. Адже історія австрійського парляменту вчить насъ ажь занадто добре, що послушна правительству бôльшôсть вôдкидае при ухваленю законôвъ усѣ поправки меньшости. Й на що тутъ здадуть ся ухвалы „Народного Зъѣзду", приказы „Народного Комітета", щобы противъ правительства и въ соймѣ и въ парляментѣ вести якъ найострѣйшу боротьбу и пôдпирати въ такôй боротьбѣ всѣ, хочь бы й найскрайнѣйші партіи, — коли панове послы бавлять ся по давному въ рутеньску нерѣшучôсть, а передъ широкимъ свѣтомъ выправдують ся нехитрыми хитрощами, що — мовлявъ — мы нѣчого не поможемо, то й лучше не зачинати... Мы знаемо, що 4 голосы руськихъ нѣбы-опозиційныхъ пословъ нѣчого не поможуть, але треба правительству показати, що заступники руського народу поборюють його якъ найострѣйше. що руській народъ — непримиримый ворогъ теперѣшного правительства, котре танцюе пôдъ тактъ музики польськои шляхты! На жаль руські послы не доросли до своеи высокои задачѣ, и шкода лише тыхъ трудôвъ, жертвъ и мукъ, які принявъ руській народъ, выбираючи ихъ своими заступниками. Мають вони вправдѣ часомъ свѣтлі хвилѣ, якъ пр. пôдчасъ страйковои дебаты, але держати ся постôйно на тôй высотѣ, на якôй повинні стояти правдиві заступники неволеного руського народа, — вони не вмѣють...

„Великихъ слôвъ велика сила тай бôльшь нѣчого...".

Отсі слова нашого Батька Тараса мимоволѣ приходять на думку, коли вадумати ся надъ польсько-руськими вôдносинами въ Галичинѣ. Якъ я вже неразъ згадувавъ въ моихъ листахъ, уряджуе теперь польська шляхта скрôзь по Схôдной Галичинѣ вѣча, орґанізуючи ся до цѣлковитого закрѣпощеня и спольщеня нашого народу. Про ті вѣча читаемо довгі дописи по руськихъ ґазетахъ, уѣданя на непрошеныхъ опѣкунôвъ, горячі поклики до патріотичнои працѣ а по за симъ анѣ ду-ду... Словами сиплють люде якъ зъ рукава, а дѣлъ, якъ не було, такъ и нема... Польські вѣча критикуемо, протестуемо противъ нихъ, але руські патріоты не задають собѣ труду, абы скликати на руськôй земли, въ загроженôй польсько-шляхотськимъ нападомъ Схôдной Галичинѣ бодай тôлько вѣчъ, кôлько скликала польська шляхта.. И хто-жь буде боятися нашихъ паперово-атраментовыхъ громôвъ, коли роботою не покажемо, що въ насъ е такі зубы, що ворогови не буде охоты попробувати ихъ силы на своѣй шкôрѣ?!

Зъ львôвского університета. Передъ рôздвяными святами зайшовъ бувъ спôръ межи польсько-шовіністичнымъ сенатомъ львôвського університета, а руськими студентами.

Що року въ мѣсяци грудни вôдбуваеть ся по австрійськихъ університетахъ торжественне приняте новыхъ студентôвъ, т. зв. имматрикуляція. Декуды, пр. у Вѣдни, вôдбуваесь воно безъ нѣякои парады, лишь выдають студентамъ вôдповѣдні карты имматрикуляційні, а декуды, такожь у Львовѣ, збирають ся всѣ студенты на святочный обхôдъ, складають приречене на слова вôдповѣдной присяги и т. п. Таку присягу вôдчитувано въ львôвськôмъ університетѣ все по польськи. Сего шкôльного року руські студенты зажадали, абы пошановано права ихъ рôдной мовы и вôдчитано для нихъ присягу по руськи, — то жь вôдъ першои имматрикуляціи вôдступили, а до сенату внесли вôдповѣдну просьбу о вôдчитане присяги на руськôй мовѣ. Сими днями давъ сенатъ на сю просьбу вôдмовну вôдповѣдь, наслѣдкомъ чого студенты, вôдповѣдно своѣй постановѣ на вѣчу въ липни 1902 р., рѣшили имматрикулювати ся по польськи, а рôвночасно внесли до высшихъ властей рекурсъ противъ нарушеня правъ руськои мовы.

На нашу думку студенты повинні були пôйти иньшою дорогою. а именно зажадати, абы имъ выдано имматрикуляційні карты безъ вôдчитуваня присяги и безъ нѣякихъ парадъ, якъ се водить ся по другихъ університетахъ коли сенатъ не хотѣвъ згодити ся на вôдчитане присяги по руськи.

Нові ґазеты.

Наша руська преса збôльшила ся зъ Новымъ Рокомъ о кôлька новыхъ выданъ.

И такъ въ Коломыѣ почала выходити два разы на мѣсяць илюстрована ґазета »Хлопська Правда« и що тыжня илюстрована ґазета »Поступ«. »Хлопська Правда« мае заступати львôвській »Громадськй Голос«, якій переставъ выходити; »Поступ«, якъ видно зъ двохъ першихъ чиселъ, мае бути головно ґазетою популярно-науковою.

Двома новыми выданями можуть похвалити ся такожь Чернôвцѣ на Буковинѣ. Е се тыжнева илюстрована ґазета »Приятель« и популярно наукове видане »Наука і Розвага«, яке мае выходити по двѣ книжочки на мѣсяць. Выходъ »Приятеля« годить ся привитати тымъ бôльше, що се одинока руська опозиційна ґазета на Буковинѣ...

30. сѣчня, 1903. р. **М. Л.**

Philadelphia, Pa.

Чтена Ред. „Свободы":

Просимо ласкаво помѣстити слѣдуючихъ пару слôвъ въ вашôй часописи.

Мы члены бр. св. Арх. Михаила въ имени нашого братства простуемо допись непрошеного дописувателя „Правды" въ 4. числѣ, що мы не робили баль 11-го сѣчня, що выпадало въ недѣлю! — а 19-го сѣчня въ понедѣлокъ. И симъ даемо всѣмъ братямъ Русинамъ знати, що мы нѣколи въ недѣлю балѣвъ не справляли анѣ не будемо, бо мы Русины христіяне, а не кривославні кацапы.

Наше братство есть дуже маленьке и молоде, но розвиваесь поволи. Дня 19-го сѣчня справили сьмо баль, щобъ може прійшло що до касы, щобъ було чимъ бôльше хорыхъ пôдпирати. Баль вôдбувъ ся дуже порядно, и дякуемо всѣмъ, котрі брали участь зъ нами. — Но хрестити мы нѣкого не хрестили. — Дописуватель „Правды" певно спавъ десь пяный пôдъ сходами, а сли хоче знати, то его самого треба охрестити, щобы другій разъ безъ позволѣня о насъ не писавъ, бо вôнъ не есть нашимъ братомъ (членомъ), нѣ до нашои церкви не належить, а сли напише, то най пише правду. — Но правду сказати, мы его опѣки не потрѣбуемо.

Александеръ Носаль, предсѣдатель.
Лукачь Шербицкій, дозорця

Winnipeg, Man., Canada.

Не маю тутъ на гадцѣ критиковати дописувателя „Свободы", котрый ажь пôдъ небеса выхваливъ кольоніи Gimli и Pleasant Home въ Манітобѣ. Если порядкôвъ мешканцѣ тыхъ кольоній такъ крѣпко держать ся, чомужь тримають мѣжь собою хрунѣвъ, котрі вже хотѣли всѣхъ запакувати до французкои кошары? Часъ власне теперь приходить, щобы тымъ хрунямъ дроты до рылъ позатягати. Допись п. Цѣхоцкого про ті двѣ кольоніѣ розрадовала серце не одного, що наші Русины думають о будучôмъ добрѣ, тымъ часомъ знаходить ся переконане, що такъ не есть, якъ п. Цѣхоцкій о Ґімлі и Плесантъ Гомъ пише. Може бути, що тогды, якъ вôнъ писавъ, не знавъ цѣлкомъ, що ся поза его плечами дѣе а если знавъ, то може не хотѣвъ споминати о тôмъ, абы не ранити добрымъ людямъ серця. Въ такôмъ разѣ, не можна дописувателя п. Цѣхоцкого брати за винного, поневажъ есть ще доста часу зло направити.

Якъ въ Ґімлі такъ и въ Плесантъ Гомъ суть побудовані церкви — се правда; головна церковь есть коло Ґімлі. Треба тутъ сказати, що та церковь не знати, якимъ способомъ, належить до місіѣ французкои и кажуть, що п. Зеленѣцкій, яко комітетовый предсѣдатель, зголошувавъ ся до о. Жолдака и хотѣвъ всѣ дотичні паперѣ тои церкви вôддати ему въ замѣну за 200 дол. и просивъ о. Ж., щобы тую церковь посвятивъ. Дальше, потверджeный фактъ знаходить ся, що тая церковь вразъ зъ цминтаромъ 40 акрôвъ, записані суть на двохъ комітетовыхъ, яко ихъ власнôсть.

Для парохіянъ тôлько ще добра, що мають часъ противъ того всего протестувати.

Сесю допись посылаю зъ першои моеи подорожи на кольонію.

Иванъ Попикъ.

Вôдповѣди

на пытане въ справѣ фармъ.

Beaver Creek, Alta., Canada.

Хочу вôдповѣсти на пытаня въ справѣ фармъ, якъ ся рѣчь мае въ околици Біверкріку:

1. Вôдъ насъ до бôльшого мѣста до Едмонтону е до 50 миль, а до Форту вôдъ мене 5 миль; е почта, три шторы, готель и докторъ.

2. Зелѣзницѣ ще нема, ажь допервa на весну будуть робити.

3. Землѣ суть розмаиті: чорноземъ а на сподѣ глина, е пѣсковата и каменистa, але уроджайна.

4. Лѣсы суть розмаиті; смерекъ, сосна, тeмракъ осика, трепета, береза, лѣщина и т. д. Де е сосна або смерекъ, то тамъ долины и озера; рѣкъ плывучихъ блисько нема, лише потоки и озера, але проте добру воду можна въ кождôмъ мѣсци достати; такожь по найбôльшôй части рôвнина, горбкôвъ нема; рыбы такожь е, але дуже мало и дрôбні, але проте зимою е доволѣ и великі а тані.

5. Деревъ овочевыхъ нема задля морозôвъ.

6. Деревъ до будôвлѣ е и ничь не платить ся доки фармеръ не побудуе ся перміть коштуе 25 цт., то мае выробити 4000 фітôвъ фенцу на фенцоване фармы и кôлька тысячъ ф. грубого дерева на бодиля.

7. Тутъ родить ся пшениця, жито, ячмѣнь, овесъ, гречка, горохъ, бараболѣ и вся огородина, и есть дуже удатна, якъ лѣто погодливе, а якъ слотяне то всьо хибне. Того року тôлько овесъ выдавъ добре а решта всьо хибло, але проте цѣна збôжа есть низька.

8. Климатъ здоровый и вôдповѣдный, якъ въ старôмъ краю; зимы такожь мало що вôдмѣнні вôдъ нашихъ, тôлько же часомъ трафляють ся приморозки, але не дуже шкодять збôжу, а то на весну и часомъ въ осени.

9. Цѣна збôжа такожь кождого року низька; 1. нумеръ пшеницѣ платить ся 55 до 60 цт. бушелъ, жито 35 до 40, овесъ 20 до 25, ячмѣнь такъ само и т. д.

10. Русинôвъ тутъ замешкуе на просторони до 60 миль квадратовыхъ, около 1000 родинъ; суть и буковиньцѣ та Поляки, але дуже мало.

11. Е руська церковь, але и та въ процесѣ вже 2 роки; есть въ Бозѣ надѣя, що вже незадовго скôнчить ся и мы выграемъ. Такъ само есть одна царославна а одна буковиньска.

12. Фармôвъ гомстетôвъ е ще досить по 10 дол. за фарму, вôдъ мене 30 миль и бôльше; землѣ компанічнои е до волѣ, тамтого року цѣна була 3 дол. за акеръ, а того року пôдвызшили на 5 дол. на выплату, на десять лѣтъ.

13. Тутъ вже е богато фармôвъ оброблeныхъ и можна купити зъ будинками; богато вже Русинôвъ мае контракты на свои фармы.

14. Сѣнокôсъ е всюды и добра трава для выпасу худобы. Якъ лѣто мокре и по долинахъ вода стоить, то и на преріѣ можна сѣна наробити до волѣ.

15. Пара коней коштуе 250 до 300, пара волôвъ 80 до 120, а корова 30 до 50 дол.

16. Машина до молоченя на 8 коней коштуе 700, парова вôдъ 2.000 до 4.000, жнивярка 160, косярка до сѣна 60, грабачка 30 до 35, сѣвачка 70 до 90, плугъ 25 до 30 долярôвъ.

17. Богато Русинôвъ мае вже машины, а кôлька молотарокъ мають фармеры до спôлки.

Алексій Карвецъ

Просимо нашихъ читателѣвъ, щобы при змѣнѣ адресы подавали такожь свôй давный адресъ.

Редакція.

Лишь трохи хлопского розуму!

Кождый, и найбѣднѣйшій народъ, мае свои народнй свята, въ котрыхъ споминае свѣтлй подѣѣ свого народного житя, або величае память великихъ своихъ покойниковъ. Оттакъ н. пр. Американьцѣ обходять якъ найторжественнѣйше день 4-ого юлія, яко рôчницю проголошеня независимости Сполученыхъ Державъ. И найменша американьска дитина бере живу участь у тôмъ празнику. — Ледве пôдросло вôдъ землѣ, а вже оно знае про Вашинґтона, Франклина и другихъ. И мы, котрй утеклисьмо зъ пôдъ польского, мадярского та московского ярма, щирымъ серцемъ прилучуемо ся до такихъ американьскихъ обходôвъ, тому що тутъ найшлисьмо вôльный край, де вперве зачали мы жити якъ люде. Бо коли порôвнаемо старокраеву нужду, голодъ та холодъ, обдертй стрѣхи та дѣравй плечѣ изъ тымъ, якъ мы тутъ мешкаемо, жиемо, та одягаемось, мусимо признати, що таки тутъ въ Америцѣ у сторазъ лѣпше. Колижь ще нагадаемо собѣ ту безлѣчь всѣлякихъ панôвъ, пôдпанкôвъ и латокъ, шандарôвъ, теребилюлькôвъ, старостôвъ и возьныхъ, мерзенне цѣловане въ руки кождого въ сурдутъ убраного дурня, шапковане та величане комісаромъ першого лѣпшого здекуційника, то ажь морозъ пôде поза шкôру на згадку про старокраеве пекло.

Такъ! у Америцѣ де-де лѣпше, а хотяй ще не ма повнои справедливости, то бодай скорымъ крокомъ зближаемо ся до неи.

Чи вы братя однакъ задумалисьте ся коли надъ тымъ, чому оно такъ е? Чому на Вашинґтоньской землици жіе ся лѣпше? Ой! е богато ще такихъ, що хоть мають очи та не хотять видѣти, що хоть красно жіють на волѣ а тужать и просять ся пôдъ ярмо. Якъ то кажуть „до чого быкъ навыкъ до того тягне": Якъ быкъ довго ходить въ ярмѣ, то хотьбысь го й самого у лѣсъ пустивъ, все верне до запрягу. Оттакй то нерозумнй быки е и декотрй Русины въ Америцѣ, котрй замѣсть чогось навчити ся на свободѣ, заедно кричать „ґвавтъ! мы хочемо букôвъ та отаманôвъ":

Хто е тй людцѣ, не штука згадати. Се тй, що плетуть байки про князѣвъ та царôвъ. Та чо' такому було лѣзти у Америку?! Та найбы бувъ лишивъ ся въ старôмъ краю; тамъ панôвъ, жидôвъ, ґрафôвъ. князѣвъ та всѣлякои паньскои голоты безлѣчь! Черезъ цѣле жите не обцѣловавбы усѣхъ вельможныхъ та ясновельможныхъ рукъ.

Тажежь сама наша руска история показуе добре, хто паны, князѣ и царѣ. Поки ихъ не було на Руси, жили собѣ Русины въ гараздѣ та спокою. А якъ прикликали до себе князѣвъ, то вни повернули народъ гей за худобу, а якъ зачали мѣжь собою дерти ся то й подерли Русь на шматочки, ще й запродали Татарамъ, Литвѣ та Ляхамъ.

Отто намъ зробили князѣ, що навчили насъ сварки та що заковали насъ у таку неволю, що и доси зъ неи не можемо выдобути ся. Маленькй народы, якъ Сербы, Болгары, Греки выдôстали ся зъ пôдъ турецкои кормиги, а мы 30 міліоновый народъ все еще у рабствѣ, въ неволи. Чомужь то такъ? Чи мы такй, слабй, чи такй боязливй, чи яка инша причина? Не е мы слабй, а и вôдвага найшлабы ся, але то, видите, насъ закувавъ не Турокъ, не ворогъ, а самй-жь нашй трелюбй паны та князѣ. Ще й по нинѣшный день учать насъ таки нашй люде оттакои історіи Руси, що кажуть, диви ся Русине, якихъ ты мавъ моцныхъ, богатыхъ князѣвъ. Якъ они були красно убранй, яку богату мали дружину при собѣ. То такъ акуратъ, якбы прійшовъ жебракъ Анґликъ, а я его потѣшавъ та казавъ: Слухай жебраку, диви ся и тѣшь зъ того, що Вандербілдтъ, Морґенъ и Карнеґі такй богатй. Не знаю, чибымъ го дуже тымъ потѣшивъ, чи радуваловъ ся его голодне анґлицке черево, що американьскй богачѣ сытй та въ розкошахъ.

Оттаке саме зъ тыми рускими князями. Правда — они були богачѣ, але народъ бувъ такъ само голодный и обдертый якъ нинѣ а неволя була сто-разъ горша, чимъ нинѣ у Австріи або навѣть въ Росіи. Єсли коли Русинамъ було добре, то безъ нѣякого паньства: коли ще варяжскй князѣ не зайшли до насъ, та за Хмельницкого, коли половину панôвъ хлопы зъ козаками вырѣзали а друга половина зъ Руси утекла. Нѣ жида нѣ ляха! Заспѣвали собѣ Русины и зажили добре почти, поки знову таки самй Русины не зачали робитись панами. Отъ и зъ того то пôзнай Русине, що панъ най буде якій хочь — най буде и рускій, все буде лише твоимъ кривдителемъ та катомъ. По Хмельницкимъ изъ значныхъ козакôвъ потворили ся на Украинѣ рускй дѣдичѣ, котрй неразъ ще горше дерли изъ братахлопа шкôру анѣжь Ляхи.

Тому скажѣмъ собѣ разъ отверто: Мы не хочемо жадныхъ панôвъ, бо кождый панъ то злодѣй, що обкрадае народъ, и дерунъ, що жіе кровію и потомъ робучого народу.

Подивѣть ся на свое власне жите. Що було у старôмъ краю? Вы годували усѣхъ вôдъ попа ажь до цѣсаря. А яка вамъ була вдяка за вашй податки та за рекрута? Леда паршивый жидище мавъ лѣпшій гонôръ усюды чимъ хлопъ або робôтникъ. Пріймовъ-есь до суду, „стôй мурґо!" а до жида „пане Пархенсонъ проше сядаць!" пріймовъ-есь до штайрамту „[illegible] ай Иване" а до жида „Заразъ пане Абрумку!" — и такъ усюды. Чижь не пишу правду? — А чому? Бо насъ учили въ старôмъ краю завсѣгды лише коритись та мовчати. Кобы разъ лише почула та уся паньска зволочь хлопскій кулакъ, якбы хлопы не дали лише рôкъ податку и рекрута, колибъ хлопскй дѣти у вôйску звернули ґверы та баґнеты на гнобителѣвъ-панôвъ, розлетѣлобъ ся усьо тото паньство въ одну мить на чотыри вѣтры — бôльшебъ не смердѣло. Але що то Русинъ! Вôнъ вѣрныйпôдданый „найяснѣйшого" монарха, вôнъ гордить ся, що вôнъ „цѣсарске дзецко", вôнъ застрѣлить и рôдного тата та маму „подлуґъ бефелю", бо вôнъ „дихтиґъ мужа у вôйсковымъ штандѣ":

Гей Боже милый! Чи може бути щось бôльше несамовитого та дурного якъ то, абы самъ хлопъ свою бѣду пôдпиравъ.

Та що то говорити за старый край, коли такй безмозґй людцѣ заходять ажь тутъ въ Америку и по кôлькохъ рокахъ побуту навчили ся ажь тôлько, щобы бити чоломъ передъ богами-царями. — Чи знаете любй братя, чому Американцѣ не хотять пускати тутъ нашихъ людей? Тому, бо они люблять свободу надъ жите и боять ся, щобы не впустити до Спол. Державъ такихъ хрунѣвъ, котрй хотѣлибы тутъ запровадити такй порядки, якъ у старôмъ краю. И мають ся чого бояти! Бо помѣркуйте лише, щобы то було, якбы такъ зъ часомъ заѣхало тутъ богато оттакои дурнои худобы, якъ е москвофульска компанія. Такй хрунѣ заразъ запровадилибы тутъ на вôльнôй земли и шандарôвъ и старостôвъ — не забулибы и за возьныхъ та намѣстникôвъ, а на самôмъ верху положилибы якусь худобину, щобъ бувъ американьскимъ царемъ. Алежь бо Американцѣ проляли за тую свободоньку, яку мають, рѣки крови — тому то не хотять они тутъ мати такихъ, що за дриглѣ та ковбасу або за мізерну пятку запродалибъ такъ дорого набуту волю.

Тому то и ганьбу и шкоду приносять намъ такй ґазетки, якъ нюйорскихъ москвофулôвъ. Ганьбу з'за того, що ся шматка учить рабства и захвалюе ярмо, а притôмъ ще й пише дуже по дурному — шкоду знову, бо если бы еи якій Американецъ прочитавъ, то мавбы таку гадку, що усѣ Русины оттакй царославнй хрунѣ-лизуны.

Колижь хочете, братя американьскй Русины, переконати ся очевидячки, чи я пишу правду, переведѣть коли небудь якому Американцеви статю зô „Свободы" та знова изъ тои нюйорскои шматы. Спытайте го, чи вôнъ хотѣвбы, абы у Америцѣ були такй порядки, якъ у Росіѣ? Спытайте, чи мы маемо слушность, що хочемо будувати Русь-Украину безъ хлопа и пана, а щобъ усѣ були рôвнй? Спытайте, чи то добре, що мы хочемо поскидати усѣхъ царôвъ зъ престолôвъ, а мати републику и президента? Спытайте, чи то добре, що мы хочемо зробити революцію и силою кривду вôдперти та завести такій ладъ, якъ тутъ?

Знайтежь, що мы для себе ничь не хочемо, а лише хочемо изъ васъ зробити такихъ людей, котрй моглибы ся смѣло называти горожанами сеи вôльнои краины.

Будь лишь Русине добрымъ ситизеномъ Спол. Державъ, а будешь добрымъ сыномъ Украины Руси, будешь гайдамакою-радикаломъ такимъ, якимъ хоче зробити тебе »Свобода«.

Гайдамакъ.

Могила Т. Шевченка.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Мартъ		
5	Ч.	Льва еп., Агатона
6	П.	Тимотея
7	С.	Муч. енген., Атанасія
8	Н.	1 Посту. Поликарпа
9	П.	Обрѣт. гл. Йоана
10	В.	Тарасія еп.
11	С.	Порфірія, Севастіяна

— **Жертвою** послѣдныхъ морозôвъ, якъ доносять телеґрамы, упало въ Пенсилвеніи 35 осôбъ. Найбôльше людей замерзло дня 18. и 19. с. м.. Мѣсцями показувавъ термометеръ 35 степенôвъ морозу.

— **Найдовшій** телефонъ пôдморскій вôддано сими днями до ужитку загалу. Лучить вôнъ Анґлію зъ Бельґіею. Довгота тои линіи, що починае ся недалеко Довру въ Анґліи а доходить до бельґійскихъ берегôвъ коло Остенды, выносить 60 миль. Найдовшій телефоновый дрôтъ на сухопути лучить мѣсто Ню-Йоркъ зъ Чікаґо, Ил. и выносить 950 миль анґлійскихъ.

— **Поспѣшный** поѣздъ зелѣзницѣ „D. L. & W." наѣхавъ онѳгды на перехрестю шинъ въ Нюаркъ, Н. Дж. на електричну стріткару, якою ѣхало поверхъ 100 шкôльныхъ дѣтей, и розбивъ еѣ на дрôбнй кусиѣ. Въ катастрофѣ погибло 9. дѣтей и 15 було тяжко покалѣченыхъ. Моторменъ стріткары такожь догарае въ шпитали.

— **Станъ** здоровля галицкого митрополита, ґрафа А. Шептицкого, значно полѣпшивъ ся. Лѣкарѣ заявили, що небезпека минула и найвысшій достойникъ нашои церкви буде жити.

— **Дитину** зъ двома головами породила коло Ніяґра, Віс. жена фармера; Роберта Иґана. Новонародженый дивоглядъ важить 22 фунты и е зовсѣмъ здоровый. Єго одна голова правильно розвинена, а друга мягка и неформена, высша о 2 цалѣ вôдъ першои. Обѣ головы сполученй малою жилкою.— Панѣ Иґанъ, мати дитины, занедужала тяжко по породѣ и теперь боре ся зô смертію. Недужу перевезено до шпиталя въ Норвей, Міс., де лѣчить и доглядае еѣ чотырохъ лѣкарôвъ.

— **Смерть** пôдъ землею найшовъ собѣ въ Плімавтъ, Па. Угорскій Русинъ, чи Словакъ, Андрей Кандрачъ, родомъ зъ Нового села спишскои столицѣ. Убило его въ въ майнахъ № 4., котрй належать до „D. & H. Co." Покôйный осиротивъ въ краю жену и 9. дрôбныхъ дѣточокъ.

— **Дорогою** добровôльныхъ жертвъ зôбрано доси на будову руско-народного театру у Львовѣ 64 тысячѣ коронъ. Лепты на сю цѣль пливуть уже зъ цѣлои галицкои Руси вôдъ 20 и кôлька лѣтъ.

— **Пяниця** Джьорджъ Налкъ, зъ Рединґъ, Па. порубавъ онѳгды сокирою свою матѣръ и тяжко покалѣчавъ сестру. Мати погибла на мѣсци а сестра конае въ шпиталю. Убійника вже арештовано. Числить вôнъ лише 24 лѣтъ и довершивъ злочину по пяному, коли прійшовъ зъ готелю а мати почала ему дорѣкати.

— **На** почтѣ въ Индіянополисъ, Инд. пропала пачка листôвъ, въ якихъ було 50 тысячѣвъ долярôвъ въ цѣнныхъ паперахъ и банковыхъ переказахъ (чекахъ). Нѣхто не може собѣ выяснити анѣ выслѣдити, якимъ робомъ листы могли щезнути, тымъ бôльше, що все те стало ся въ бѣлый день и то въ. мѣсци, де кромѣ урядникôвъ нѣхто зъ публики не мае доступу. Догадують ся лише, що имовѣрно цѣлу посылку згублено въ дорозѣ зъ двôрця зелѣзницѣ до почтового уряду.

— **Дѣло** божевôльнои. Въ селѣ Люисдорфѣ, въ Нѣмеччинѣ, жѣнка селянина Гумберта утратила розумъ и въ нападѣ божевôля вôдрубала своимъ двомъ дѣтемъ (3 лѣтнôй дѣвчинцѣ и 6-лѣтному хлопцеви) головы тай застромила ихъ на палѣ передъ хатою. По довершеню сего страшного дѣла пôдрѣзала собѣ бритвою горло и сконала до двохъ годинъ.

— **Костелъ** Ґрейсъ Епіскопалъ въ Нюаркъ, Н. Дж. ограбила грѣшна рука злодѣевъ изъ всѣхъ найцѣннѣйшихъ приборôвъ. Украдено 2 золотѣ чашѣ, 3 хресты, кôлька срѣбныхъ погрудь, дорогй образы, орнаты и т. п. вартости 10 тысячѣвъ долярôвъ. Злочинцѣвъ не выслѣджено доси.

— **Новй** и дуже богатй поклады золота вôдкрыли въ пôвнôчнôй частинѣ державы Вашинґтонъ. Безлѣчь глядачѣвъ сего металю ѣде до новои краины золота, щобы забогатѣти або.., переплатити житемъ свою жажду богацтвъ.

— **Мѣсто** Куты, коло Косова, въ Галичинѣ, упало жертвою пожежѣ. Згорѣло 370 будинкôвъ приватныхъ. жѣноча школа и урядъ громадскій. Шкода выносить около 700 тысячѣвъ коронъ. Причиною пожежѣ була необережность. — Нещаснымъ погорѣльцямъ, що середъ лютои зимы лишили ся безъ средствъ до житя и безъ даху надъ головою, порѣшило правительство удѣлити одноразову запомогу въ квотѣ 2000 коронъ.

— **Найбогатшимъ** народомъ на свѣтѣ, якъ выходить зъ послѣдного рапорту правительственного комісаря для справъ индіяньскихъ, е Индіяны племени Аседжъ, въ Оклагомѣ. Минувшого року заплачено имъ за винайнялену землю 145 тысячь долярôвъ, а доходôвъ зô свого фонду мали ажь 570 тыс. долярôвъ. Кромѣ того одержали поверхъ міліонъ долярôвъ за посесію млынôвъ и тартакôвъ, право пользованя и рыболовлѣ на ихъ територіи, за продажу дерева и рôжнй консесіи. Въ касѣ мають они 8 міліонôвъ долярôвъ готового, гроша а около 1,200.000 акрôвъ плодородной землѣ е ихъ власностію. Всѣхъ Индіянôвъ сего племени е разомъ 1800 душь, зъ котрыхъ лише третина належить до червоноскôрыхъ. Всѣ прочй, то мѣшанцѣ. Такъ отже на кожду одиницю народа Аседжь припадае около 25 тысячь долярôвъ. Индіяне живуть собѣ безъ працѣ и безъ журбы о „насущный" кусень хлѣба. Въ цѣлой Америцѣ погоня за доляромъ, горячкова конкуренція, борба, праця, а они незнають о нѣчôмъ и живуть собѣ житемъ блаженныхъ.

— **Повѣсивъ** рôдну матѣръ. Въ селѣ Дикôмъ старôмъ, повѣта чесанôвского, (Галичина,) найдено повѣшену селянку, Еву Озимокъ. Зразу догадували ся, що се самоубійство и тому не пôдозрѣвано нѣчого о еи повѣшене. Однакъ комісія судова выказала, що се було убійство. Пазаякъ мавъ допустити ся сего дѣла сынъ помершои Иванъ, тому жандармерія арештувала его и вôдослала до слѣдчои вязницѣ въ Чесановѣ.

— **Мировый** судъ, якъ донесли вчера анґлійскй часописи, выдасть свôй засудъ въ справѣ страйку майнерôвъ найдальше за 3 тыжнѣ.

Повысша вѣсть мае походити зъ достовѣрного жерела, та чи здѣйснить ся — не можь предвидѣти. Засудъ буде выданый у Вашинґтонѣ, де на дняхъ „перемофували ся" судіѣ.

— **Старе** украиньске мѣсто Полтаву навѣстивъ грôзный огонь. Згорѣло загаломъ 200 домôвъ, кôлькасотъ будинкôвъ и чимало склепôвъ. Въ огни втратило жите 12 осôбъ, переважно женщинъ и дѣтей.

— **Звели** ся добрй, паны нема и вѣрныхъ слугôвъ, а коли еще найдуть ся де въ свѣтѣ першй або другй, то зачисляють ихъ до рѣдкихъ нащадкôвъ минувшины. Такимъ нащадкомъ була такожь служниця Єлизавета Елсопайнъ, котра служила безъ перерывъ одной родины 74 роки. Сими днями померла она въ Лондонѣ, проживши 102 лѣтъ. Говорено о нѣй, що залѣзъ червакъ до хрѣну гадае, будьто-бы нѣгде лѣпше не було.

— **Польска** гаката сказеніе по цѣлой сходнôй Галичинѣ зъ такою силою, якъ за часôвъ Хмельницкого. Не вôльно Русинамъ домагати ся своихъ правъ анѣ орґанізовати-сь, не вôльно ступати на дорогу просвѣты анѣ говорити своею мовою. Гаката проявляе ся навѣть въ костелѣ, отже въ мѣсци, де якразъ повинно ся проповѣдувати христіяньску любовь ближного. Тыждень передъ Рôздвомъ м. р. молодый вікарый, въ Олеську якійсь Мазуръ, почувъ пôдчасъ богослуженя въ костелѣ, якъ старшій братъ Иванъ Лабіньскій сказавъ до другого пôвголосомъ по руски; „Може-бы вже роздавати свѣчки?" По богослуженю кличе „ксенжуньо" Лабіньского до захристіи и кажучи; „To za ruską mowę", пальнувъ старшого брата, чоловѣка чесного и поважного, зъ цѣлои силы въ лице! Можна уявити обурене всѣхъ парохіянъ безъ рôжницѣ обряду, коли довѣдались про звѣрскій вчинокъ скаженого шовініста въ священичôй рясѣ. Зачувати, що богато латинникôвъ Русинôвъ боячись побоѣвъ скаженого мазура, хоче перейти на обрядъ рускій. Кобы такъ зробили всѣ латинники сходнои Галичины, то разъ вже була бы еднôсть въ народѣ . . .

— **Страшне** нещасте лучило ся дня 9. м. м. пôдъ Стрижовомъ, въ Галичинѣ. Черезъ рѣку Вислокъ переправляло ся того дня на поромѣ богато людей, що вертало зъ похорону стрижôвского пароха. Въ часѣ коли около 50 осôбъ найшло ся зъ поворотомъ на серединѣ рѣки, ѕурвала ся стара проводова линва и поромъ поплывъ долôвъ зъ филями. Переляканй люде стали скакати до воды и — тонули. Доси не почислено, кôлько ихъ ся утопило але вже вытягнено зъ рѣки 15 трупôвъ. Головна вина спадае на жида, котрый управляе поромомъ, и его вже увязнено.

— **Цѣну** твердого угля въ Ню-Йорку и другихъ великихъ мѣстахъ обнижено для костумерôвъ зъ 7·50 долярôвъ на 6·50 за тону. Такъ само мягке угля значно подешевѣло, Угляный тростъ и торговельники угля змилосердили ся надъ народомъ, але ажь тодѣ, якъ зима минула ся и ихъ бездоннй кишенѣ на[illegible] загарбанымъ золотомъ. Они всегда такй.

— **Слухайте** американьскй подвижники православія! Дописуватель вѣденьского дневника „Die Zeit" доносить зъ Петербурга, що російскій царь переставъ вѣрувати въ православну религію и потайки спріяе католицизмови. Дописуватель увѣряе, що царь е зовсѣмъ пôдъ впливомъ свого любимця, князя Замойского, польского маґната и запеклого езуиты. Вôнъ уживае всѣхъ можливыхъ средствъ, до якихъ лише спосôбный езуитъ, абы батюшку перетягнути на католицизмъ. И не много вже хибуе... На добавокъ треба запримѣтити, що згаданый дневникъ мае всегда знаменитй информаціи зъ Петербурга. Що-жь вы на се царославнй аґітаторы, що такъ гавкаете на унiятôвъ?

— **Въ** Джерси сити, Н. Дз. дня 17 лютого с. р. зоставъ забитый при роботѣ на желѣзници „Ню-Джерси Сентралъ", Русинъ, Стефанъ Ґавуля, родомъ зъ Бунковецъ (Угорщина). Покôйный належавъ до сполку св. Георгія въ Воодбріджь, Н. Дз. число въ Соед. 228. Въ краю оставивъ жену и 2 дѣтей. Похорономъ зайнявъ ся Мих. Кармазинъ и Мих. Ґліґаничь.

— **Убійство** въ майнахъ. Въ копальни угля, що належить до „Лакована Коль Ка:" въ Олифантъ, Па, убивъ дня 2. с. м. Ирляндецъ, Джянъ Ґрифесъ, Поляка Добровского зъ Прайсбурґъ, Па. Причина убійства була сварка. Убійника увязнено.

Потребую

чесного руского чоловѣка, котрый-бы мôгъ бути переводчикомъ зъ руского на анґлійску мову при дрôбныхъ справахъ у сквaера. Роботу може достати порядну. Зголосити ся до мене на адресу:

Rev. N. Dmytrow
Northampton, Pa.

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза", выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA"
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, також свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы его статя, допись и т. п. були надрукованѣ въ „Свободѣ" въ четверъ, той мусить прислати намъ тую статю або допись такъ, щобы мы ѥ дôстали найдальше въ попередну суботу.

Дописи.

Въ кождôй розумнôй американьско-рускôй парафіи повинна утворити ся „Сѣчь". Се товариство мае за задачу черезъ забаву и ґімнастики вôдвертати молодѣжь вôдъ піяньства, а выроблювати у своихъ членôвъ силу тѣла и духа. Анґлики мають множество такихъ товариствъ. Сего року одно таке ґімнастичне брацтво побудовало собѣ въ Scranton, Pa. каменицю за 250.000 долярôвъ. Тутъ сходить ся молодѣжь кождои вôльнои хвилѣ и переводить часъ або на читаню розумныхъ книжокъ, або на чеснôй забавѣ, або на ґімнастицѣ. Часъ вже и намъ подумати, щобысьмо пошли слѣдомъ за другими культурными народами!

Кождый чоловѣкъ повиненъ читати кромѣ ґазеты еще и книжки. И найлѣпша часопись не заступить книжки. Але если хто бере ся читати такѝ дурницѣ якъ „Єгипецкій сонникъ" „Листъ Божій", то лѣпше абы цѣлкомъ нѣчого не читавъ. То встыдъ и ганьба, щобы у ХХ. столѣтю були ще такѝ забобоннѝ люде, котрѝ вѣрують у сонники та тѝ шахрайства, якѝ є у тôмъ нѣбы „Божôмъ листѣ"

Хто встыдае ся и не хоче бути революціонеромъ, чи якъ тутъ называють „радикалами", той не може бути добрымъ ситизеномъ Спол. Державъ. Во тутъ смѣють ся и кплять собѣ изъ такихъ людей, котрѝ вѣрять у якихсь цѣсарѣвъ та царôвъ. Тутъ всѣ думають по радикальному. Вѣрять, що всѣ люде рôвнѝ та що однакѝ права мають на земли.

Стихъ

На могилу пок. о. А. Бончевского.

Якъ гомôнъ по лѣсѣ рознесла ся чутка,
И болемъ наповнила Русь Вкраѣну всю,
Що ей сынъ вѣрный и борець за волю,
Вступивъ зъ сего свѣта въ могилу сиру.
Якъ жалко зробилось у кождому серцю,
Ажь слезы зросили оставшихъ при житю,
Зъ сумомъ у могилу темну споглядають,
У котру вкладають надѣю свою.
О смерти лихая! що ты выраблаешь,
Чижь тобѣ за мало нашихъ ревныхъ слѣзъ,
Що найкрасшѝ цвѣты Руси-Украины,
Ты въ раннôмъ розцвѣтѣ клонишь до землѣ.
Хвилѣ не минуло якъ въ свои обôймы
Зôбралась зô свѣта недолѣ пѣвця
И зновь ты несыта зô свойовъ косою
Выдираешь Руси за волю борця.
Мовь громомъ разила не добра ся чутка
И вытисли слезы на нашѝ лиця,
Божь се братъ нашъ щирый и вѣрный сынъ Руси
На вѣки краину нещастну праща.
Тожь изъ тяжкимъ серцемъ мы тебе пращаемъ
Зъ слезами вкладаемъ въ могилу сиру
Брате нашъ предобрый, що для добра Руси
Ты важивъ ся вôддати жизнь свою.
Тожь спи ты нашъ брате, спи у спокою,
И най сномъ твоимъ буде воля,
Котру все любив'есь и всюды засѣвав'есь,
И для неи були всѣ твои дѣла.
Ты хотѣвъ насъ прозрѣти и духа додати,
И якъ любить волю ось ту намъ заморемъ,
Такъ и на Вкраинѣ носила ся гадка
Подати тамъ волѣ въ замѣну недолѣ.
Тожь спи ты нашъ брате, спи намъ у спокою
Бо жие ще зъ нами та гадка твоя
Въ котрôй ты бажавъ всю Русь просвѣтити
И женцѣвъ готовити до пôмсты жнива.
Мы очистимо поле и степы Вкраины
Зъ жидовы, ляхôвъ и москалѣвъ,
И знову засѣє ранною весною
Ненька-Украина цвѣтъ свôй.
Тожь забудь нашъ батьку всѣ горя туземнѝ,
Тôлько за насъ ты не забувай,
И въ кождôй хвилѣ въ Бога престола,
Ты щастя у дѣлѣ для Руси благай.

Едмонтонъ 7 лютого, 1903.

И. Летавскій.

Історія москальофільства въ Америцѣ.

(Дальше.)

О. Обушкевичь не мае покою.*) Теперь вчѣпивъ ся мене. Въ ґазетѣ „Галицкая Русь" ч. 32. зъ дня 26 мая пише той „слуга божій", що я головный сподвижникъ о. Андруховича, а на о. Ан. пише, що нечесный и дае соблазнь, одже що и я нечесный и я даю соблазнь. Я не могу на то мовчати. Я 10 рокôвъ въ Америцѣ и ще менѣ нѣхто, славити Бога, нѣчого не закинувъ, ажь теперь о. Обушкевичь. Я не хочу хвалити ся якъ той фарисей, але скажу то, що всѣ люде знають и менѣ приписують. При церквѣ я стою, церквѣ вѣрно служу и на ту церкву наложивъ я 13 сто долярôвъ и т. п., а о. Обушкевичь каже, що то нечесть, соблазнь.

Ахъ, Отче Обушкевичь, на що Вы ся пустили? Чи то такъ днесь „слуга божій" мае поступовати? Не я, Отче, нечестный соблазнительный, якъ Вы на мене пишете въ краєвôй ґазетѣ, але Вы. Посвѣдчить то цѣла громада Шенандорска, Усте руске, Ганчова и пр. Що Вы понарабляли то...Що на Васъ „Руске Слово" писало. Вы оправдуете ся на то въ краєвôй ґазетѣ гладонько, легонько, кажучи: то неправда и кôнчите: я не ношу въ своимъ серци мести.

О!.............. Зеленый виноградъ! Но! отче, Вы якъ бы то неправда була, запôзвали бысьте „Руске Слово", але Вы знаете, що то правда, и збуваете по легоньки...... поклѝкуючись притôмъ на Бога! О! ....: молите ся до Бога а.............. Пфуй! на таке дѣло! Вы, Отче Обушкевичь закидаете менѣ нечесть, соблазнь. Прошу менѣ доказати. Будьте отвертыми, якъ я для Васъ. Я Вамъ ту и въ очи скажу, що Вы задля Вашихъ поступкôвъ нѣ повиннѝ сте анѣ на хвилю священикомъ звати ся, не то бути.

Такѝ священники, що... такѝ не суть не тôлько священиками, але навѣть.........То ....! То я Вамъ кажу отверто и то всьо я Вамъ есмь готовъ доказати судово — на що подписую ся.

Денисъ Салей.

Можемо собѣ представити, якъ до крайности бувъ п. Денисъ Салей огôрченый на о. Обушкевича, коли такѝ слова могли ему вырвати ся зъ пôдъ пера. Се не злôсть, не пôмста руководила п. Д. Салеемъ, коли вôнъ писавъ повысше письмо до о. Обушкевича, а обурене, правдиве обурене, котре може опановати чоловѣкомъ тôлько тогды, коли вôнъ чесно мыслить.

Се письмо п. Д. Салея есть дуже характеристичне, якъ для п. Салея, такъ и для вѣрности характеристики о о. Обушкевичу. П. Д. Салей пише: О. Обушкевичь не мае спокою. Якъ се правда! Якъ вѣрно представлено въ сихъ словахъ душу о. Обушкевича! О. Обушкевичь, дѣйсно, нѣколи не мавъ спокою, нѣ въ краю, нѣ въ Америцѣ. Въ краю не мавъ покою якъ пише п. Салей, нѣ въ Устю, нѣ въ Ганчовѣ, черезъ рôжнѝ своижь власнѝ учинки, а въ Америцѣ тежь не доступивъ „мира", о якôмъ, будучи священикомъ разъ у разъ молить ся. Якъ тôльке прийшовъ до Америки, сейчасъ началась борба и то........ о фары, штолы и доходки. О. Обушкевича мучивъ старокраевый довгъ, а друге, охота скоро збогатити ся. О. Обушкевичъ хотѣвъ увôльнити ся, стати свобôднымъ, але **не вôдъ грѣха,** якъ подобае христіянину, **а вôдъ довгу.** Єму захотѣлось черезъ Америку стати матеріяльно сильно на ногахъ, и вважаючи лишь на матеріяльну сторону житя, не вважавъ зовсѣмъ на що инше. Много разôвъ йшовъ такъ далеко, що люди почали роздумовати надъ тымъ чи о. Обушкевичь може бути священикомъ. П. Д. Салей, пишучи свôй листъ давъ выразъ тому свому сумнѣвови, пишучи сѝ слова: Вы неповиннѝ анѣ на хвилю священикомъ звати ся. Такъ само якъ п. Салей, и другѝ люде не дуже вѣрили въ то що о. Обушкевичь поступае такъ, якъ сего бы належало вôдъ **старшого** священика вымагати. Самъ приходъ о. Обушкевича до Америки бувъ зовсѣмъ не священичій. Не якъ священикъ, анѣ навѣть не якъ чоловѣкъ прийшовъ вôнъ на вôльну землю. А прийшовъ, якъ пише ся въ однôй ґазетѣ, и якъ о тôмъ добре знають люде, зъ панами, а и зъ кôлькома піяками на фару обôймати парафію, не въ день, и не въ „мирѣ", **а въ 11 годинѣ въ ночи зô словами: выважуй дверѣ.**

Сумно згадовати той першій подвигъ о. Обушкевича въ Америцѣ, та ще сумнѣйше стежити его подвиги, якѝ пôйшли за тымъ першимъ. Тѝ подвиги, то подвиги **самолюба,** котрый и въ патріотизмѣ бачить бôльше самого себе якъ добро рôдного краю, и рôдныхъ людей. П. Салей въ своимъ письмѣ пише: О. Обушкевичь не мае покою, и то правда. Въ Америцѣ о. Обушкевичь нѣгде мѣсця довго не загрѣвъ, а хочь и бувъ на парафіи довшій часъ, то все мавъ то поблизшѝ то подальшѝ філіи. О. Обушкевичь из ъ другого боку „не мавъ покою": вôнъ вѣчно бувъ **„гонимый"** пекучою **жаждою грошей и „гонорôвъ".** Зô службы Божои на Службу Божу, зъ одного плейзу на другій, все дальше и дальше. Зъ Шенандору до Олифанту, а зъ Олифанту на Донъ, до Шамокинъ, и тамъ и до Пітсбурґа. О. Обушкевичь не вважавъ на нѣкого, навѣть на те, що майже всюды, де вôнъ ѣздивъ, вôнъ не мавъ права ѣздити, бо всюды були близшѝ, а навѣтъ мѣсцевѝ священики.

О. Обушкевичь ѣздивъ та ѣздивъ. Тутъ сколектовавъ кôлька Службъ Божихъ за здоровле, тамъ посповѣдавъ людей за добрѝ грошѣ, тутъ вôдправивъ похоронець, тамъ парастасъ, и грошѣ йшли. Довгъ сплачувавъ ся, куповало ся ґрунтъ, добивало ся торгу зъ каменицею въ купелевôмъ мѣсци, а и тутъ въ Америцѣ добувало ся штукою „прапертôвъ".

Та погоня за маетками то була тôлько частина проґрамы о. Обушкевича. Друга частина его проґрамы: черезъ москальофільскій чи тамъ „русскій" патріотизмъ осягнути **„гоноръ"** и „высшое достояніе" межи американьскими Русинами не була ще сповнена. О. Обушкевичь выповнивъ и ту проґраму закладаючи хоры, провадячи банду, интересуючись театрами, та вщеплюючи молодѣжь руску, котра доперва прийшла до Америки, почитане до батюшки Наумовича и ненависть до фонетики. Десь колись сказавъ, выходячи изъ своихъ москальофільскихъ засадъ, дещо въ корысть царославія, але менче съ тымъ: того чей нѣхто не вынѣсъ до св. Юра. Ширене „патріотизму" удавалось: люде не знали богато о москальофільствѣ, а що до банды и хорôвъ, то кождый признасть, що се рѣчь похвальна.

Не удавалось тôлько одно: не удавалось осягнути ото „высшое достояніе": О. Обушкевичь хотѣвъ его вповнѣ осягнути. О. Обушкевичь **хотѣвъ розпростерти ся на всѣхъ Русинôвъ, и угорскихъ и галицкихъ, и хлопôвъ и попôвъ.** Що до угорскихъ Русинôвъ, то тіи зробили його почетнымъ членонъ „Соединенія", и що до попôвъ, то и тіи, якъ казавъ оденъ угорскій священикъ, „укоронсвали", выбираючи його на голову „Общества рускихъ священиковъ": Радôсть о. Обушкевича була безъ кôнця. Вôнъ ставъ найвысшимъ помѣжь всѣми, вôнъ ставъ першимъ помѣжь першими.

Але ще о. Обушкевичу „щось" браковало: Коли вôнъ бувъ вже такъ „укоронованый", вôнъ хотѣвъ для самои консенкъвенціи перейти десь въ бôльше мѣсто, де бы люде **„коронованого"** бôльше собѣ заввaжали. Перейти въ бôльше мѣсто выдавалось ему конечнымъ по тôлько трудахъ, по тôлько „скитальчествахъ": Та стало ся инакше! О. Обушкевичь не тôлько що не дôставъ парафіи въ мѣстѣ, але и стративъ вскорѣ „найвысшое достояніе", саму „корону", яка ему припала въ удѣлѣ въ цѣлôмъ житю, а то: вôнъ переставъ бути головою „Общества священиковъ", бо оно не маючи силы въ собѣ до житя само розлетѣлось.

(Дальше буде).

*) Деякѝ острѣйшѝ выразы зъ тои дописи п. Салея мы опускаемо зô взгляду на повагу нашои газеты и насъ самыхъ.

Товаришови.

Ой покинувъ товаришь свою околицю
И за море поѣхавъ въ чужую землицю.
Тай мусѣвъ есь Товаришу свôй край покидати
И за воды и за моря зъ пекла утѣкати;
Мусѣвъ батька покидати та грôбъ рôдной неньки,
Сестры рôднѝ, якъ голубки, дѣти ихъ дрôбненькѝ.
Зôставив'есь товаришу рôдненького брата
Худобиця, господарка, при нѣй рôдна хата.
Ще й покинувъ товаришу свою дружиноньку
Жену любу, якъ голубку, малу дитиноньку
Не жаль ему свого краю, нѣ своей землицѣ
Рôдной мовы своєй руской а щей околицѣ.
Не зъ роскоши вôнъ покинувъ землю свою рôдну
Лучшой долѣ шукаючи, годины свобôдной
Бо ту у насъ рôльники горенько бѣдують,
А жиды пейсатѝ надъ ними панують.
Банки жиды по мѣстахъ ту позакладали
Правительство статута для нихъ пôдписали:
Позваляє зъ бѣдныхъ хлопôвъ шкôру издирати
А тѝ землю покидають мусять утѣкати
Они краю не шкодують нѣ своей землицѣ
Свого права тутъ не мають идуть за границѣ
Идуть бѣднѝ за границѣ житя шукають,
А тутъ ляхи деруть шкôру та щей не пускають.
Беруть его не пускають нѣбы то шкодують,
Вôнъ ту бѣдный пропадае, его не шанують.
Тай шукае бѣдный житя за воды втѣкае
Мѣжъ родиновъ и женою тай розлуку мае
Навѣть лѣта молодіи черезъ то марнуе
Покидае свою працю за воды вандруе
И за море вандруе самъ куды не знае
Гризе свое серденько роботы шукае
Неразъ дѣти за батькомъ плачуть умлѣвають,
Але хотять бѣднѝ ѣсти той не зборонять
Попращають бѣднѝ батька а самѝ сумують
Не оденъ день анѣ нôчку бѣднѝ ночують
Свого тата за вмерлого не разъ спогадають
Може они на морю въ водѣ потопають
Мати зъ дѣтиновь у вечѣръ бѣдна розмовляе,
Дежь-то дѣти нашь батько за насъ забувае
Може его на морю страшна смерть постигла,
Заплакали бѣднѝ душа въ нихъ застила.
Ой читали ґазеты, корабель розбивъ ся,
Може въ нему любѝ дѣти нашь батько втопивъ ся.
На вôдповѣдь жена зъ дѣтьми сердечно чекае
Чи здоровый мужь заѣхавъ, то того не знае.
Хотяй бо вже розлука мѣжь ними настала
Якъ де вода затопила то зъ дѣтьми пропала
Треба довго тутка часу щобы описати
Жаль великій на серденьку трудно высказати
Марнують ся бѣднѝ люде по чужôй землицѣ
Жена тужить за мужемъ зъ дѣтьми въ околицѣ
Колись и намъ лекше буде любый товаришу
Щей намъ сонце засвѣтить лекше буде мислю.

М. Гунька.

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель	о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 arson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь	С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N. J.
Головный касіеръ	АЛЕК. ШАРІШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Мѣсто-предсѣдатель.... М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.
Заст. касіера.................И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радні:
М. Туровъ.................Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.............Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ............Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь..........McKeesport, Pa.
Андрей Добошь..........Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ..............Yonkers, N. Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:
о. Н. Пôдгорецкій, box 81, Jersey City, N. J.
К. Кирчôвъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

Вступайте до „Союза“.

Каждый членъ платить на мѣсяць только 70 центôвъ, нѣ больше, нѣ менше.

За те дôстанете 600 доляр́ôвъ посмертного, а 300 дол. за жену и всѣлякй другй запомоги въ разѣ калѣцтва и т. п. Хто не годенъ платити 70 центôвъ на мѣсяць той може платити половину, то есть 35 центôвъ, а тогды дôстане лишь половину зъ посмертного и другихъ запомогъ.

Записуйте вашй дѣти до „Союза“. Дѣти можна записувати лишь такй, котрй мають оденъ рôкъ житя, або больше. За дѣти треба платити 25 центôвъ на мѣсяць, а посмертне по нихъ дôстанете далеко больше якъ въ котрôй небудь асекураціи (інсюренс).

Не волочѣть ся по чужихъ орґанізаціяхъ, котрй выступають противъ вашои народности и вѣры, але приступайте до своеи рускои орґанізаціи, до „Союза“. Памятайте, що вы Русины!

Просимо

...секретарôвъ „Союза“, ...обы подавали точнй адресы нововступившихъ ...рослыхъ членôвъ „Союза“, записаныхъ на цѣ... посмертне сейчасъ до редакціи „Свободы“. Такъ ...мо просимо подавати ...амъ якъ найточнѣйше ...сякй змѣны адресôвъ членôвъ „Союза“, списъ членôвъ суспендованыхъ, выступившихъ, выказа...ъ, вôдъѣхавшихъ до ...аю и умершихъ.

Редакція „Свободы“.

Квітъ.

На $600. словами шѣсть сотъ, доларôвъ, котрй отримала родина яко посмертну запомогу по своимъ сынѣ, и по братѣ, б. п. Андрею Тимнѣку вôдъ Р. Н. Союза, за котру тая родина Складае сердечну подяку Р. Н. Союзови въ Америцѣ.

Buffalo, N. Y. Feb. 1903

СВѢДКИ: Мих. Котелецъ, Василь Юрчакъ.

Вôдъ мѣсцевого Уряду Р. Н. С.
...Середенскій, секретарь. Ст. Мидзянъ предсѣдатель

Квітъ.

Симъ посвѣдчаю, що одержаламъ ...Р. Н. Союза $300.00 ...дова... ...яко посмертну запомогу по своимъ сыни ...Ма... тѣ Торганъ, котрй то грôшѣ буненѣ засланй вôдъ уряду братства св. Василія Великого въ Priceburg, Pa. черезъ панôвъ Юрка ...ата, Гната Сысака. и Андрея Гальчака, за що складаю сердечну подяку Р. Н. Союзови и тымъ урядникамъ, що менѣ тй грошѣ заслали.

Чистогорбъ 7 Февруара 1903.

Галя Торганъ.

СВѢДКИ: Николай Цапайко, Петро Цапайко.

громадска печать.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

Анастазія Ковачь, жена Михаила Ковача члена Р. Н. С. ч. 16. а заразомъ члена братства въ Лансфордъ, Па. упокоила ся 2. януара 1903. р.

Анна Ґрацонь, жена Стефана Ґрацонь члена Р. Н. С. ч. 16. а заразомъ члена братства въ Лансфордъ, Па. упокоила ся 15. януара 1903.

Вѣчная имъ память!

Рухъ

въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

Нове братство и вôддѣлъ „Р. Н. Союза“ зъорґанізувало ся въ Manown, Pa. На першій починъ приступило до него 24 охъ членôвъ, котрй порѣшили назвати свою орґанізацію братствомъ св. О. Николая. Урядниками братства выбрано: Ант. Фринцко, предсѣдатель; Ст. Кобаній, секретарь; Сем. Сабатъ, касіеръ.

Мітинґи вôдбувають ся въ першу недѣлю по першôмъ, кождого мѣсяця. — Адреса братства:

Steve Kobani
Manown, Allegheny Co., Pa.

Братство св. О. Николая въ Troy, N. Y. вôддѣлъ 13 въ Союзѣ выбрало на рôкъ 1903 слѣдуючихъ урядникôвъ: Михаилъ Мадарашь, предсѣдатель; Іоанъ Слищь, заст. предс.; Микита Бискунъ, секретарь; Стефанъ Спякъ, заст. секр.; Петро Рончковскій, касіеръ; Гавріилъ Спякъ, заст. кас.; контрольоры, Владимиръ Усцкій и Филипъ Теленъ, Павелъ Рончковскій, капітанъ; Андрей Дичко, до фаны; Юстинъ Криницкій, опѣкунъ хорыхъ въ West Troy, заст.; Гарасимъ Дзямба; Лазоръ Царь, опѣкунъ хорыхъ въ South Troy, Іоанъ Войтовичь, и Петро Павликовскій, посланцѣ; Симеонъ Фисякъ, дверникъ.

— **Братство** св. о. Николая въ Auburn, N. Y. выбрало слѣдуючихъ урядникôвъ на рôкъ 1903:

Мих. Поляньскій, предс; Кондр. Бикъ, мѣсто предс; Антôнъ Зибанъ, секретарь; Иванъ Сенко, касіеръ; Ив. Зозуля, заст. касіера, а Стефанъ Перешка, дозорця хорыхъ. До контрольнои комісіи увôйшли: Стефанъ Мельникъ, Иванъ Питнякъ и Иванъ Гульчаньскій.

Адреса братства:
Ant. Zyban, 141 Clark Str.
AUBURN, N. Y.

Братя робôтники!

Трохъ Вашихъ братôвъ, честныхъ Русинôвъ и членôвъ „Союза“ сидять въ арештѣ. Достались они тамъ не за злодѣйство, або за яку другу провину, але за те, що пôдчасъ страйку боронили робôтничу справу. Братя! Жены и дѣти тихъ 3 робôтникôвъ, хотять ѣсти а ихъ мужѣ и вôтцѣ сидять замкненй въ арештѣ! Але ще не конець на тôмъ, бо компаністы старають ся всѣми силами, щобы они були засудженй на довгй лѣта арешту.

Братя, поможѣть имъ! Сежь не чужй люде, а вашй рôднй братя; се не скебы, а юнійнй робôтники майнеры.

Жертвы присилайте на адресъ редакціи Свободы, Svoboda, Box 418, Olyphant, Pa.

Кожда хочь и найменча жертва буде публично поквитована и за кожду хочь найменчу жертву дякуе вамъ въ имени увязненыхъ вже наперёдъ

Комітетъ.

На увязненыхъ страйкерôвъ рускихъ зъ Олифанту жертвували.

На хрестинахъ у п. Семана Хвалика въ Shelton, Conn. зôбравъ А. Горбаль:

Гіронимъ Горбаль	25
Осифъ Дзядикъ	50
Арсимъ Долля	25
Демко Хваликъ	25
Теодоръ Шмуратъ	25
Василь Вапъ	25
Андрей Врухаль	25
Таця Извиньска	25
Фонія Демяновичь	25
Теодоръ Сѣвакъ	25
Иванъ Чичко	25
Марія Сѣвакъ	50
Ева Тузъ	25
Гаврілъ Дзядикъ	25
Пайза Крейницка	25
Асафатъ Сѣвакъ	25
Григорій Журавъ (молодшій)	25
Василь Варнякъ	25
Николай Шолтысъ	25
Осифъ Кунашокъ (Чехъ)	25
Иванъ Дзядикъ	50
Григорій Журавъ	50
Иванъ Кобасяръ	50
Анна Портнякъ	25
Петро Ромцьо	1 00
Константинъ Волосъ	25
Петро Тузъ	50
Семанъ Хваликъ	25
Алексій Горбаль	1.00
Григорій Маджикъ	50
Иванъ Маджикъ	25
По 5 або по 10 цнт. зôбрано	40
Разомъ	$11.40

Сестр. Братство св. Ольги въ въ Бльомфильдъ, Н. Дж. зôбрало и надôслало жертву $8 75 а зложили всѣ сестры по 25 ц. а то:

Анна Козакъ
Анна Вислоцка
Пайза Фелєнчакъ
Анна Кузякъ
Ксеня „
Марія „
Ганусa Фелєньчакъ
Улька Шведа
Улька Іґуръ
Ева Вислоцка
Пайза Горбаль
Мілька Іернъ
Февронa Хваликъ
„ Нижь
Марія Вархоликъ
Марія Мацко
Анна Воцанъ
Наста Лепакъ
Марія Лепакъ
Текля Лепакъ
Ружа Ґузый
Наста Цапъ
Сандрія Ковтко
Текля Ковкєвичь
Матрона Шевчикъ
Зофія Мурьонка
Орипа Кесѣльовска
Улька Рахиль
Пайза Гавранъ
Улька Тхорикъ
Харитина Бо"ко
Анна Руснякo
Улька Пискожь
Мелания Іебуза
Антонія Куликъ

Зъ Auburn, N. Y. зôбравъ Антôнъ Зибанъ вôдъ членôвъ Союза.

Мих. Поляньскій	25
Зозуля Иванъ	25
Стефанъ Мельникъ	25
Онуферъ Баранъ	25
Косцьо Баранъ	10
Василь Варанъ	10
Иванъ Пышнякъ	25
Иванъ Холявишь	25
Пацько Нушь	10
Данько Поляньскій	10
Иванъ Сенько	10
Стефанъ Терешка	25
Кундратъ Финъ	10
Антôнъ Зиванъ	10
Иванъ Церунъ	10
Стефанъ Горошчакъ	10
Вартко Перієль	10
Стефанъ Юро	10
Иванъ Тиханишь	10
Андро Бигунякъ	10
Разомъ	$3.00
купивъ тікетъ: О. Гр. Кульчицкій зъ Ramey, Pa.	1.00
Вже квітована сума	$587.88
Сума:	$611.98

ВСЯЧИНА.

Вплинъ запахôвъ на молоко.

Мало хто знае, що молоко може зôпсовати ся, а радше набрати вôдражаючого смаку въ вѣмю коровы, если она вôддыхае воздухомъ, насыченымъ якимись ґазами. Недавно лучивъ ся такій случай: Молоко вôдъ 25 коровъ мало непріємный чухъ. Властитель коровъ, занепокоеный, почавъ пильно слѣдити причины сего и, обходячи пасовиско, найшовъ кôнске стерво. Коли коня закопано, молоко вôдзыскало назадъ звычайный смакъ и запахъ. — Молоко є однымъ зъ найчутливѣйшихъ плинôвъ на запахи. Горнець молока, поставленый побôчь зле закоркованои бляшанки зъ терпентиною, набирае прикрого чуху, и остае неможливе до пита. Досьвѣды починенй пôдъ тымъ зглядомъ, выказали, що молоко уставлене въ сусѣдствѣ такихъ артикулôвъ якъ чосникъ, тютюнъ, камфора, гнила рыба т. и., заховували характеристичный чухъ въ протягу 14 годинъ. Нашй господинѣ повиннй отже выстерѣгати ся, ставити молоко близько артикулôвъ зъ прикрымъ запахомъ, якъ також переховувати молоко въ покою особы дôткненои заразливою недугою.

Дещо зъ метеорольоґіи.

Сегорôчна зима що вже зъ початку такъ тяжко дала ся въ знаки цѣлôй пôвнôчнôй пôвкули земскôй, заставила метеорольоґôвъ, больше чимъ коли небудь, до всѣлякихъ толкôвъ. Одні вяжуть незвычайну студѣнь зъ вульканічными выбухами на атильскихъ островахъ, мовлячи, що наслѣдкомъ утраты великои скôлькости внутрѣшного тепла, зимна скорупа значно охолола; другй поясняють пятнами на сонци, котрй выступають теперь на нѣмъ дуже сильно. Иншй се друге поясненє розширюють и глядають причины строи зимы въ загальнôмъ движеню кліматичнôмъ, котре вôдбувае ся постôйно въ означеныхъ періодахъ часу. Метеорольоґи твердять именно, що на цѣлôй кули земскôй климати всѣхъ краѣвъ заедно колихають ся межи найбольшою и найменшою сумою тепла. На одну таку перемѣну треба менше-больше 35 лѣтъ. Въ серединѣ тыхъ періодôвъ припадають найхолоднѣйшй роки. По роцѣ, що мавъ найбольшу скôлькость тепла, наступають чимъ разъ студенѣйшй роки, скôлькость тепла зменшуе ся постепенно ажъ до 17 року, пôсля чого черезъ такій самый протягъ часу зимно постепенно зменшуе ся ажъ прійде найтеплѣйшій рôкъ, вôдъ котрого опять починае ся зворотъ. Чимъ студенѣйшій рôкъ, тымъ больше въ нѣмъ дощѣвъ и снѣгу, чимъ теплѣйшій, тымъ больша посуха. Тй періодичнй звороты зависять вôдъ змѣнчивости сонѣшнои енерґіи. Сонце власне въ праци вытворювaня тепла переходить постôйно такъ 35-лѣтнй періоды. Въ теперѣшну пору воно входить у фазу зростаючого упадку своеи енерґіи, а въ слѣдъ за тымъ для землѣ настають чимразъ студенѣйшй роки. Будуть они змагати ся що-до студени и вогкости ажъ до 1913-го року, почôмъ почне ся період лѣтъ теплѣйшихъ. 1928-ый рôкъ буде найгорячѣйшій.

Де кацапска вôтчина?

Де кацапска вôтчина?
Де кнутъ, Сибѣръ и тюрма,
Де злодѣѣ и драбия,
А на верху скотина:
Ой на на, ой на на,
Тамъ кацапска вôтчина!

Де є повно шибениць,
Де предъ царомъ падуть ниць,
Де каторги зъ давныхъ лѣтъ,
Пожирають Руси цвѣтъ:
Ой на на, ой на на,
Тамъ кацапска вôтчина!

Де чиновникъ, пôпъ, шандаръ,
Заступають яничаръ,
Тамъ де здирство, тьма и кровь,
Разомъ пхають до оковъ:
Ой на на, ой на на,
Тамъ кацапска вôтчина!

Де у голодъ салдатôвъ,
Посылають якъ катôвъ,
Мѣсто хлѣба дають букъ,
И завдають много мукъ:
Ой на на, ой на на,
Тамъ кацапска вôтчина!

Де на костехъ козакôвъ,
Стоитъ нынѣ градъ Петрôвъ,
Де Вкраинѣ копають грôбъ,
Тамъ находить кацапъ хлѣбъ:
Ой на на, ой на на,
Тамъ кацапска вôтчина!

Де сумъ, зойки, плачь и стонъ,
Чути майже зъ всѣхъ вôконъ,
Де на мѣсци людскихъ правъ
Кажуть: — царь такъ розказавъ:
Ой на. на, ой на на,
Тамъ кацапска вôтчина!

Се кацапска вôтчина,
Надъ нею гôршой не ма,
Шпіонôвъ, катôвъ тамъ досыть.
Тамъ лишь хрупъ ся веселить:
Ой на на, ой на на,
Се кацапска вôтчина!

Зъ „Осы“ ч. 3.

Прошу уважати!

Всѣ, котрй потребують календарѣвъ Р. Н. Союза, нехай пишуть по нихъ не до редакціи „Свободы,“ але на адресу головного секретаря Союза.

Mr. S. Yadlowski,
Box 76 Jersey City, N. J.

Редакція.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене наперёдъ.

Де суть?

1) Лешко Варянъ, родомъ зъ Преґонины повѣтъ Горлицѣ въ Галичинѣ. Приѣхавъ до Америки 2 роки тому назадъ. Мае 36 лѣтъ, середного росту, вусы жовтй.

2) Наста Ванца, родомъ зъ Роздѣля, пов. Горлицѣ, Галичина. Приѣхала до Америки 6 лѣтъ тому назадъ. Мае лѣтъ 27, малого зросту, волосе темне; мае знакъ вôдъ скалѣченя на лици пôдъ окомъ.

Хто бы знавъ о тыхъ двохъ людяхъ нехай пише на адресу:

Wasil Warian,
3 Caroline Court,
Derby, Conn.

Де есть?

Петро Ґелетичь зъ Ублѣ, Земплиньскои столицѣ, 1½ рока пôшовъ зъ краю. Хтобы о нѣмъ знавъ або вôнъ самъ най напише его шваґрови на адресу:

Василь Игнатко
Dickson City, Pa.
або до „Свободы.“

Глядаю

свого кума, Андрея Капюкъ, родомъ зъ Орошь волѣ, столицѣ Шариской, Угорщина. До Америки приѣхавъ передъ рокомъ. Хто знае за него най пише на адресу:

Jacob Starik
26 Luce Str. Chicago, Ill.

Пошукую

свого брата, Михайла Регушь, родомъ зъ Паушôвки, повѣта Чортковъ, Галичина, довгий, часъ перебувавъ въ Winnipeg, Man. Canada, а вже рôкъ якъ выѣхавъ десь. Хтобы знавъ за него або вôнъ самъ най ласкаво дасть знати до свого брата на адресу:

Nykola Regush,
Fort Bragg.
P. O. Box 258
Mendocino, Ca. Cal.

-- **Кому** на тôмъ залежить, подаю до вѣдомости, що теперѣшна моя адреса така:

Andrew Gela, 39 Howard Str.
TRENTON, N. J.

Купуйте книжки!

Замовляйте тôлько тй книжки, котрй туть поданй.

Грошѣ присилайте наперёдъ.

За пересылку платимо самй.

Американьскій шляхтичь	15
Близнй, оповѣданя	1.00
Безъ працѣ, казка	20
Борба ...	10
Багнітко ...	10
Біблія ...	80
Байки молодшихъ и старшихъ	25
Богацьво ...у зъ нечевя, комедія	70
Возникъ Геншель	30
Великій Изборникъ	$4.00
Весела книжочка въ образками	30
Вôдкритя Америки	10
Гумористика	10
Гамлетъ	90
Голодъ, Кн. Гамсуна	1.00
Дослѣды зъ поля статистики	10
Духъ часу	30
Дезертиръ, Ковалева	60
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що про землю	10
Дивнй пригоды Комаха Сапівина	25
Енеіда Котляревского	50
Економічне положеня руських селян в Угорщинѣ, Е. Егана	10
Зъ вершинъ и низинъ	1.50
Зъ села	20
Записки школяра	20
За батька, драма	25
Іван Гус, гуртовий спів, Лисенка	50
Календарь для Ам. Русинôвъ (1903)	25
Кльод Іе	10
Казки Андерсена	25
Казки Толстого	20
Коваль Вассімъ	60
Казки Ірімôвъ	25
Казки Ірімôвъ опр.	40
Казки народнй	25
Казки народнй опр.	40
Канадійска Русь	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Капіталъ и праця	10
Карби — гуцульскі новелі	30
Казка про жида	10
Лихій день, комедія	10
Молитвенникъ „Хвалите Господа“	$1.20
Молитвенникъ „Осанна“	40
Молитвенникъ для старшихъ	50
Молитвенникъ для дѣтей	20
Молитвенникъ для дѣтей	30
Микола Палкинъ	10
Нечитальникъ	50
Нашй звѣрята	25
Народнй казки	25
На добродѣйнй цѣли, комедія	35
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинôвъ	15
Нарід в неволі	10
Образки для дѣтей за оденъ	1 ц.
Оповѣданя С. Макара	15
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя Стороженка	10
Оповѣданя для дѣтей	20
Опришок Яношік	25
Пригоди Дон-Кіхота	40
Повѣсти Устіяновича	30
Протестъ галицкихъ Русинôвъ против мадярского тысячолѣтія	10
Про вôдступник. вôдъ рос.православія	10
Покарана ложь, комедія	[illegible]
Повѣсти Федьковича	[illegible]
Подорож до краю велинанів	25
Цапьскй карти	30
Рускій співанникъ брош.	40
„ „ оправл.	50
Розказы про силы природы	10
Русины пряшівскої епархії	35
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Свекруха, комедія	30
Словарь російско-укр. (4 томы)	6.00
Сім казок	50
Словаки чи Русины	40
Тарасъ Бульба	30
Творы Ст. Руданьского	50
Тымко Гавриляюкъ	15
Хмельницкій и Хмельнищина	15
Чума горѣлчана	30
Читанка для ІІІ. клясы	40
Читанка для IV. клясы	50
Якъ повставъ свѣтъ?	15
Яблочникаръ, комедія	15
Як козам роги направляють!	10

SVOBODA, Box 418, Olyphant, Pa.

ОДИНОКА РУСКА НАРОДНА ДРУКАРНЯ въ Ню-Йорку

ВАСИЛІЯ САРИЧА.

ВЫГОТОВЛЯЄ ВСѢ ДРУКАРСКИ ПРАЦѢ, чи фонетикою або етимольоґісю писани.

Пишѣть пôдъ адресою:
V. V. SARYCH,
517 E. 13th St., New York.

ДОКТОРЪ ПРАВЪ
ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
8 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Єго офісъ въ Scranton Pa. є на 303 Spruce Str. Але до Скрентонъ приѣзджає тôлько кождого понедѣлка и четверга вôдъ годины 6-ои до 8-ои вечеромъ.

Хто має справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнѣ паперы и повномочія. 4

Юрко А. Прокоповичъ,
погребникъ, готельникъ, и Livery Stable
— Галя на митинґи и забавы, —
201 Jones Str., OLYPHANT, Pa

СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво має,
Повнѣ склянки доливає.
Є цигара, є и галя
На мітинги, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

Гр. ЖУРАВЪ и Ал. ГОРБАЛЬ
—мають—
знаменито заряджений готель въ Derby, Conn.,
близько дипа, 94 Main Str.

Всѣ знають Гриця и Лешка, бо они добрѣ Русины! Обслужать васъ скоро и гречно. Товаръ мають добрый. Порадять краянамъ куда, де и якъ удаватись въ справахъ ґрунтовыхъ въ старôмъ краю. До свого заходѣть до свого!

Вже бы часъ и своихъ спомагати.

Также посылають грошѣ до всѣхъ частей свѣта тано, скоро и безпечно, бо зложили кавцію (заруку).

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка
въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечно пôшле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ має ще найпарад лѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôдноѣ бабки на весѣлю.

Гавріилъ Малиниякъ
Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.

Має завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

B. J. Keogh.

Продає всякѣ напитки темперенційнѣ, вайсбіръ и селцеръ.

СПЕЦІЯЛЬНѢ ОРДЕРЫ НА БАЛѢ, ПИКНИКИ, ВЕСѢЛЯ И ДРУГѢ ЗАБАВЫ ДОСТАРЧАЄ СКОРО.

Офисъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Выробляє бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.

Christian Schmidt, президентъ,
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

ПЕРША РУСКА БУЧЕРНЯ ВЪ SCRANTON, PA.

Михайла М. Югаса
314 THIRD STREET

Хочешь купить добре мясо,
Шинку чи смачныхъ ковбасъ,
Не трать брате грошей й часу,
Лишь пытай ся, де бучеръ Югасъ.

Вôнъ всѣлякє мясо має,
Зъ людьми красно розмовляє
И по руски, по словеньски,
По анґлицки и по польски.

Зъ него Русинъ, бучеръ славный,
Къ добрôй справѣ всегда справный,
За рускій нарôдъ крѣпко стоить,
Вражды люцкои ся не боить.

Тожь Русинамъ треба знати,
Що его тре пôдпирати;
Красно зважить, въ папѣръ запакує,
Бучерня чиста, ажь ся серце радує.

Справедливе чудо у тôмъ люде є,
Що такъ смачного мяса нѣгде не є;
Другѣ бучеры дуже жалують,
Що у Югаса всѣ люде купують,

Мы, Русини не жалуємо,
Вôдъ Югаса все мясо купувати будемо,
Бо вôнъ у Scranton найлѣпше мясо має,
О тôмъ кожда дитина навѣть добре знає;

Що хто вôдъ Югаса мяса спробує,
До смерти не пересмакує,
Смакъ найлѣпшій вôдъ всього,
Зъѣвбысь й вола цѣлого.

Тожь милѣ братя, нѣкуда ся не волочѣть,
До найлѣпшои бучернѣ до Югаса ходѣть
Добре, тано, справедливо,
Чисто, смачно и учтиво!

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ld.
— ВЪ —
Shamokin, Pa.
327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново уряджений. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказує, що може компанична робота. — Всѣ розумнѣ Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертає сторъ сумою $3,500.00

Заряджає нимъ: Т Федько.

ДАРОМ
14 ПРЕКРАСНЫХ ПОДАРКІВ! НАЙБІЛЬШИЙ ВАРҐЕН ПРЕДЛОЖЕНИЙ КОЛИНЕБУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЄ БАЧИТИ ТОВАР!

Днесь предкладаємо одну з найліпших годинок які продають: Правдиву Американську 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американским Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R. гарантовану, нікелеве вилиґоване, урегульовану з письменною Ґаранцією на 20 літ, що до доброго ходу, витревалости рівну $40 пирозолотій годинці. Всім любителям тої класи годинки даємо є протягу найбільших 60 днів зовсім даром слідуючі красні подарки: 1 Віденську файку з морської піни, в бурштиновім вартости $1.50; 1 Правдиву з мор піни цигарнічку варт. 75 ц; 1 цигарничку з м. цигарничку 50 ц; 1 шкіряний кашник на тютюн 25 ц; 1 кільцове пуделко на сірників 25 ц; 1 елеґантний золочений ланцушок з Cameo Charm $1.50; 1 прегарну золочену брошку $1.00; 1 пару кульчиків з брилянтами 1.00; 1 прегарну шпильку до шиї з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до ковніра 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнірика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. $4.98 і кошта експресу з правом безплатного оглядання і післаня назад на наш кошт єсли не подобають ся. Де літ експресового офісу треба $4.98 заплатити за ордером. Хто пише гроші з ордером дістане ще знизаковий лист даром і всі річи оплачені рейєстровані почтою. ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАРКАМИ для купців хто продасть 6. Пишіть чи хочете женьску чи хлопчу годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок замісто Диккенса. Найнижче ціни за наш товар буде розкрадений. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str. Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебанїи.

Добрый вечеръ друже мой!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашъ? Зôдки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндза й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугує якъ братамъ!
— Танько надзвычайно!

Выробляє братскѣ машлѣ, шапки, бôдзнаки, хоругвы, уніформы.

Цѣнникъ и пробки высылає даромъ.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

Глухоту

также шум в ушах лічить в найкоротшім часі. За тану ціну. Пишить сей час. Всякі поясненя даром. Лічимо навіть слабости, котрі взагалі вважають невилічимими. Одинокий заклад сего рода Америки. Руска клініка St. Louis, No. 2933 Henrietta Str. 15..02

К. Файферъ,
одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Выпаймає вôзки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованой цѣнѣ.

Єго офисъ лишь оденъ блакъ вôдъ рускои церкви, 806 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa.

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, ВЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштує сего пива, то иншого вже не хоче пити.	Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Якъ далеко зайшовъ я нынѣ?
Дуже часто пытаешь самъ себе!

Тои величины.

Американьскій „ПЕДОМЕТЕРЪ"
вôдповѣсть тобѣ.

Чоловѣкъ звычайно навѣть не выображає собѣ, скôлько вôнъ перейде черезъ день, чи то въ своимъ занятю або въ дома.

АМЕРИКАНЬСКІЙ
„ПЕДОМЕТЕРЪ"

мѣряє и записує кождый твой крокъ. Вôнъ для чоловѣка ходячого пѣшо єсть тымъ, чимъ „Ціклѣометеръ" для біціклісты.

Всѣ граючѣ въ пилку, турісты, подорожнѣ а властиво всѣ, котрѣ ходять пѣшки потрѣбують такого „ПЕДОМЕТРА": єго можна носити въ кишени, бо єсть такои величины и выглядає подôбно до дамского годинника. До сего часу добрый „ПЕДОМЕТЕРЪ" коштувавъ не менше якъ $4.00 до $15.00. Нашь може рôвнатись зъ кождымъ, єсть зробленый въ сѣмъ краю и лучшого знайти не можна а цѣна єго лише

оденъ доляръ.

Єго можна урегулювати вôдповѣдно до кроку чоловѣка и за кождый ручимо. Єсли не можете єго дôстати въ вашôмъ сторѣ. то мы доставимо вамъ оденъ своимъ коштомъ черезъ почту, єсли зашлете намъ одного доляра на адресу:

INTERNATIONAL MERCANTILE EXCHANGE,
LOUISVILLE, KY.

Потрѣбуємо аґентôвъ.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA
(POSTMASTER)
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякѣ потрѣбнѣ рѣчѣ до житя. якъ також можна купити убраня майнерскѣ и звычайнѣ.

Посылає також грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продає шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солидного Ивана Глову.

ДІЯМЕНТОВЫЙ ЕЛЕКТРИЧНЫЙ ХРЕСТЪ,

званый також хрестомъ Вольта, зоставъ вôдкрытый кôлька лѣтъ тому въ Австріи, а зъ-дня своихъ великихъ примѣтъ поповсюдным єсь скоро въ Нѣмеччинѣ, Эрлянді. Скандинавіи и другихъ европейскихъ краяхъ, где нынѣ уважають єго за найсильнѣйше средство противъ ревматизму и другихъ слабостей.

Електричный Діяментовый Хрестъ лѣчить ревматизмъ мускулôвъ и суставôвъ, невральгію, бôль въ цѣлôмъ тѣлѣ, простуду, нервове ослабленє, безсонницю, припадки, гістерію, паралижъ, трясеня, ударъ, епілепсію, танецъ св. Віта, пальпітацію, нервовый бôль головы, и всѣ слабости нервового системy. Єго добродѣйный вплывъ видно вже по кôлькохъ годинахъ, хотяй часомъ треба на него ждати кôлька день.

Коштує доляра, при чѣмъ ґарантує ся, що принесе стôлько корысти, що найлѣпшій електричный поясъ, що коштує 15 або 25 рази тôлько. Нѣхто въ родинѣ хорый чи вдоровъ, не повиненъ бути безъ Електричного Хреста, сего найлѣпшого средства противъ слабостямъ. Пришли доляра, а мы пôшлемо тобѣ оплаченый оденъ Електричный Діяментовый Хрестъ або 6 за 5 долярôвъ. Тисячѣ листôвъ вôдъ особъ, котрыхъ вылѣчивъ сей Хрестъ, суть достаточнымъ доказомъ єго силы. Ось два зъ никъ: Маламъ болѣ черезъ много лѣтъ; теперь єсмь здорова. Діям. Елект. Хрестъ вылѣчивъ мене Каролѣна М. Пітерсенъ, Riechfield, Utah. Diamond Electric Cross Co., 206 Milwaukee Ave., Chicago. — Пов. Панове: Вже 3 мѣсяцѣ ношу Діямент. Електр. Хрестъ. Давнѣйше мавъ я болѣ въ моихъ плечахъ, такъ що не мôгъ грати на скрипцѣ. Теперь чуюсь зовсѣмъ добре. Зъ поважанємъ. W. Simon, учитель, Schaumburg, Cook Co., Ill. Марець 20, 1900. — New Orleans, La. 28. лютого, 1902. — Пов. Панове: Въ залученю посилаємо Вамъ $5.00 на пять електричныхъ крестôвъ. Тѣ, котрѣ мы передше одержали приносять чудесну помôчь. Просимо прислати якъ нейскорше. — СЕСТРЫ БЕНЕДИКТИНКИ. 2824 Douphine str. New Orleans, La.

DIAMOND ELECTRIC CROSS CO. Dept. 72.
306 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL.

ОТВОРѢТЬ ОЧИ
И ЧИТАЙТЕ, А ЩО ЧИТАЄТЕ, ТО СОБѢ ДОБРЕ ЗАУВАЖАЙТЕ.

Хто собѣ тіи стрôчки зауважає, той буде мати зъ того хосенъ

Єсли сте хори, уважайте, якому лѣкарови даете ся лѣчити. Суть лѣкарѣ, которѣ выдавають ся за краевыхъ лѣкарôвъ и выхваляють ся, же лишь они вмѣють Русинôвъ лѣчити. Такѣ лѣкарѣ звычайно лѣчать краянôвъ и побирають вôдъ нихъ великѣ грошѣ, але имъ непомагають, бо невмѣють.

Незважайте на похвалы, що вôнъ учивъ ся въ Вѣдни, въ Парижи, Льондонѣ а ще може и въ Трінідадѣ, бо то є лишь хитрôсть, черезъ котру зловити хотять легковѣрныхъ краянôвъ, и ихъ тяжко зароблевѣ долляры.

Єсли потребуете лѣкарскои помочи, удайте ся до добре звѣстного и вправленого лѣкаря, котрый вже тысячи и тысячи людей уздоровивъ, и котрый доказавъ, що заслугує на довѣріе и добре имя, котрымъ вôнъ тѣшить ся и то є

Професоръ Коллинсъ,

Той славный, ученый, котрый має незвычайну спосôбнôсть духа и велику вправу въ лѣченю, лѣчить всѣ, якъ внутренѣ такъ и внѣшнѣ хоробы съ якъ найбольшимъ успѣхомъ. Особливу увагу звертає такихъ пацієнтôвъ, котрѣ були лѣченѣ тыми выхвалеными лѣкарями, що всьо лѣчать, але ничь невылѣчать.

Професоръ Коллинсъ заложивъ великій уставъ на лѣчене хорыхъ пôдъ именемъ:

Prof. Collins New York Medical Institute.

Той лѣкарскій уставъ выробивъ найлучше имя въ цѣлôй Америцѣ; идѣть где небудь, всюды учуете споминати его имя. И всюды знайдете людей, котрыхъ Проф. Коллинсъ зъ многихъ рожныхъ хоробъ уздоровѣвъ.

Єсли васъ инши лѣкарѣ неможуть вылѣчити, удайте ся зъ довѣріемъ до Професора Коллинса. Вôдвѣдайте его особисто, если можливо, або пишѣть до него по руски. Зôнъ зъ опису вашои слабости пôзнає що вамъ хибує и може бути певный, що васъ выкурує. Въ случаю если бы була ваша слабость невылѣчимою, вôнъ вôдъ васъ ни цента непріиме.

Невыкидайте грошей невыставляйте свое здоровле на небезпеченство, але если сте хорѣ, пишѣть безъ намылу до Проф. Коллинса. Если вôнъ вамъ не поможе, то не поможе вамъ нѣкто, анѣ навѣть сто иншихъ „знаменитыхъ" лѣкарôвъ.

Незважайте на фалшивѣ оголошеня иншихъ лѣкарôвъ. То ничь незначить если хвалить ся зъ вôдкрыбувъ, и где вôнъ бувъ, и до учивъ ся, але то едино значить, що вôнъ знає.

Єсли немаєте доброго здоровя, вôдповѣдайте на слѣдуючѣ пытаня и зашлѣть то на адресу Проф. Коллинса:

Кашлете?
Вомѣтуете?
Худнете?
Маете вытокъ?
Зле ся чуете?
Маете гостець?
Болить васъ бôкъ?
Чи васъ чоло болить?
Маете розвôлнене жолудка?
Чуете ся змучеными?
Чи вамъ тече зъ ухъ?
Маете злый апетитъ?
Чи васъ въ горлѣ палить?
Маете бѣлѣ уплавы?
Чуете тиснене?
Чи сте слабого взроку?
Чи маете короткій вôддыхъ?
Чи васъ по ѣдженю болить?
Маете твердый стôлецъ?
Чи ся вамъ крутить голова?
Трясуть ся вамъ руки?
Чи ся легко зворушуете?
Чи васъ свербить скôра?
Сильно вамъ бе ся серце?
Чи чуете на нѣмъ тягарь?
Маете нечистый языкъ?
Чи васъ спане скрѣпляє?
Чуете бôль въ костяхъ?
Маете бôль въ плечахъ?
Чи васъ рѣже при моченю?
Чи маете корчѣ въ жолудку?
Чи ваше тѣло є мягке?
Чи маете хоробу матицѣ?
Чи легко ся лякаете?
Чи часто ся перестуджуете?
Чи маете неприемный потъ?
Чуете, що маете зафляґмлене горло?
Маете выразливѣ хоробы?
Чуете зиму въ неркахъ?
Чуете порожнôсть въ головѣ?
Чи чуете, же маете горячу кровь?
Чи чуете, же маете легку голову?
Чи чуете ся бути цѣлкомъ розпаленымъ?
Бачите камѣнчики въ мочи?
Чи чуете всегда оспалôсть?
Чи потять ся вамъ ноги?
Чуете бôль на верху головы?
Чи сте рано змученый?
Палить васъ хребтова кость?
Неможете рано ѣсти?
Течуть вамъ слины зъ устъ?
Маете слабу хребтову кость?
Ходите сгорбленый?
Бридить ся вамъ, коли ѣсте?
Чуете ся слабымъ и роздраженымъ?

Проф. Коллинсъ має многѣ тысячѣ листôвъ вôдъ уздоровленыхъ хорыхъ, котрѣ дякують ему горячими словами за уздоровлене. Тутъ подаємо вытягъ зъ кôлькохъ листôвъ.

Проф. Коллинсъ є найлѣпшимъ лѣкаремъ, якого я пôзнавъ въ житю. Уздоровивъ мене зъ хоробы ... дка.
Андрѣй Пири.

За бôльше роковъ терпѣла я на ... званy ... ну хоробу. Проф. Коллинсъ уздоровѣвъ мене, коли другѣ не могли мене уздоровѣти.
Берта Зукаличъ.

Пробувавъ я лѣчитись у многихъ лѣкарѣвъ, бо я самъ терпѣвъ на грудну слабôсть за много лѣтъ. Але тôлько скажу, же Професоръ Коллинсъ заслугує похвалу.

Михаилъ Милеръ.

Великѣ грошѣ коштували мене выхваленѣ докторы, але не помоглы менѣ. Проф. Коллинсъ уздоровивъ мене. Антôнъ Фирчакъ

Хто є хорый, нехай лишь напише Проф. Коллинсови а може бути спокôйный. Є се одинокій лѣкарь котрый если що скаже, то се и зробить. Марія Полякъ

Уставъ є вôтвореный кождого дня вôдъ 10 рано до год., а по полудни вôдъ 2 до 5. Въ недѣлю тôлько вôдъ 10 рано до 1 по полудни.

Пишѣть въ якôй нибуть мовѣ пôдъ адресою:

Prof. Collins, NEW YORK MEDICAL INSTITUTE
140 West 34th St., New ...

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
36 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ дôстане найздоровшѣ и найтаншѣ напитки всякого рода и пораду, де найлучше купити шифкарту.

C. M. HATHAWAY,
аґентъ вôдъ огневои асекурацій компаніи.

Колектує також грошѣ за рентъ. два домы до ренту на Race str., три на продажь на Hill str., домы до ренти або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА.